

Lakewood Daf Yomi

PRESENTED BY SRULY BORNSTEIN

לע״ן

ברוך דוב ז״ל בן יבלחט״א משה חיים ווידרא נ״י
הרב שמעון דוד בן ר' יעקב יוסף איידער זצ״ל

מראה מקומות רשפי אש

לע״ן מרים שיינדל בת יצחק״א אפרים שמעון סינאוויץ

מסורת הש"ס עם הוספות

(א) לקמן מ"ג, (ב) [ומיעד קטן י"ד] חולין ק"ז; (ג) חלה פ"ק א' [ומשנה ד']; (ד) מנחות ע"ג: [ע"ש]; (ה) [ש"ס], (ו) [וסוכה ה.], (ז) ויקרא ב' ה', (ח) במדבר טו י"ג, (ט) דף ע"ח; י' [ועיין מוספות ג'לה כ"ג ד"ה דנפישא], (כ) [וע"ע מוספות לקמן ג'ט: ד"ה מאין].

הנהגות הב"ח

(א) גמ' כמין גלוסקאות תנן ה"ח ה"סופגין והדובשנין וכן ג"י ה"ר"ן:

גליון הש"ס

גמ' ויקבענה כיוון, וכן נמתני' פ"ג דתמיד מ"ו פותח כיון, וכן נמת' כלה עמד ונפל על פניו וכיון א"כ:

תורה אור השלם

א) וְהִקְרִיב מִקְדָּוֹ אֶחָד מִכֹּל קֶרֶן הַתְּרֻמָּה לְיָד הַלֵּוִיִּם הַיּוֹדֵק אֶת דָּם הַשְּׂעִימִים לוֹ וְיָקָה: [ויקרא ג' י"ז]

הנהגות וציונים

(א) צ"ל **שאינה** עמילה (כת"י), בדפדפ"ר "שאינן" והגייה אח"כ בטעות כלפינו (דק"ס: ב) מלת **אמר** חסר, עיין ביצה כ"ב ע"ב (גליון) ובכת"י איתא כהגון (דק"ס: ב) [בביצה] איתא מרובה] (גליון); [ג] [גירסת הערוך בערך רד הדרדא פ"י לחם עב ובלשון לע"ז הוא ארדיון] (גליון); [ד] [גירסת הערוך ב"ן] (גליון); [ו] "דהואיל" ליתא בכת"י והפז"ר, והוספה בורית היא בדפוסיס שאח"כ (וכבר נתקשר בזה כמה אחרונים, דק"ס), ועי' נ"ב (תנינא אר"ח סי' פ) דו"ל, אי לאו דמסתפינא אימנא שיש כאן ט"ס ברש"י וכו' והיה נלע"ד דכן היא הגירסא בירש"י וד"ל א קרמו פניה דתנן וכו', והמדפיס טעה והדפיס "דהואיל" במקום "דלא" (ע"ש ביאורו):

לעזי רש"י

בריר"א, פירוש עמילה, צעטה (עיין מנחות דף ע"ו וערוך ערך עמל א' וערך צעט), גלוטה היטב.

ליקוטי רש"י

ובמה פת עבה טפה, ואפילו הכי שרו בית הלל אצל טפי מטפת לא: שכן מצינו בלחם הפנים, שהוא מלה כדלמדין בכל המנחות נזות מלה (מנחות דף טו), ועבדו טפה כשמו לחם הפנים יט לו פנים ואין פנים פחותין מטפה, ואפילו הכי שרו בית הלל אצל טפי מטפת לא: שכן מצינו בלחם הפנים, שהוא מלה כדלמדין בכל המנחות נזות מלה (מנחות דף טו), ועבדו טפה כשמו לחם הפנים יט לו

כל שעה פרק שני פסחים

ובמה פת עבה טפה, ואפילו הכי שרו בית הלל אצל טפי מטפת לא: שכן מצינו בלחם הפנים, שהוא אסור לזב חמץ כדלמדין מנחות (דף טו), כל המנחה אשר תקריבו וגו' לרצות לחם הפנים לחימוץ לאזהרה שלא יחמיאו ואפילו הכי עוצי דפנותיו טפה דהיינו לחם שהיו לו פנים ואין פנים פחותין ⁽¹⁾ מטפת: אם אמרו, והמירו עוצי טפה: דזריזין, כהנים שנקיאלן צשימורו שלא יחמין ימירו לכל אדם שאין זריזין: **בפת עמילה, שאינה ממחרת להחמין שעמילתה מעכבתה, עמילה צריכ"ל כדתנן (מנחות דף ע"ג), כל המנחות**

טעוין שלש מאות שיפה וחמש מאות צעיטה: בתנור חם, בכל יום תמיד היו מסיקין תנור של מקדש לאפיית מנחות ולחמי תודה ושל מתכת היה כדלמר בנצחים צפרק דס טחאת (דף כ"ה): **בעצים יבשים**, שהיו מציאים אותן מימות החמה כדלמדין צתענית (דף ל"ג), ממחמה עשר זאב ואילן חשש כחה של חמה ולא היו כורמין עצים למערכה: פת מרובה, הרבה חררין צידד ולאו משום חימוץ נקט לה ובחררין דקים קלמר ומשום דקא טרח טירחא דלא לרין הוא: **ביחוד**, צינו לצינו, רציה דר' ירמיה רב רציה דרב רצנו הקדוש, לישנא אחרנא ציחוד צברור כמו וידעו ציחוד ששס ארון נגנו (יומא דף נ"ד):

בלישה, כשלשין אותה עצה היא העיסה כשהיא כולה צחד: הכי גרסינן תניא נמי הכי ב"ש אומרים, אין אופין פת ענה צ"ט ולא גרסינן בפסח: תניא נמי הכי, דלאו משום חמץ נקט אלא משום טירחא דהא הכא לא תנא פסח: ובסריקין המצויירים, מלות המציירות ואע"פ שאמרו לכתחלה אסא דיעבד שפיר דמי: שוהה עליהן, לזיירן ואין נותנין מהר לתנור ומחממין: **אפשר יעשה**, הנורה דפוס ויקבענה צסריק: כיון, כלומר מהר דחפיה אחת: **יאמרו כל הסריקין אפורין ושל בייתום מותרין**, שהרי רוצ נחתומין אין להן אותו דפוס: לא של כל אדם אמרו, לאסור דצעל הצית העושה אותן לעצמו אינו חושש לייתומן כל כך ואינו שוהה עליהן: **אלא של נחתומין**, העושין למכור ומקפדין על נויין ושוהין על ליוכן: איכא דאמרי לא של נחתומין אמרו, לאסור שרגילין וצקיאלן דצדד ויש להן דפוסין: עושין סריקין, מציירין וקלושין דאין ממחרין להחמין אצל דמתוך עוציין מחממין צשהייה מועטת: **הסופגין, עשוין כספוג**: והדובשנין, מטוגנין דצדצ וכולן מין לחם: **והאיסקריטין, עשוין כלפיחית דמתרגמין איסקריטון (שמות טו)**

שלשין עיסתן רכה מאד: המפרת, תינה ולקמיה מפרש טעמא: והמדומע, חולין שנפלה תרומה לחוכן פטור דתרימו תרומה כתיב⁽²⁾ ולא שכבר היה תרומה: **חלץ של בעלי בתים**, אינו נעשה כתקון לחם: ריש לקיש אכולהו קאי ולאו לאפלוגי אדרי יהושע בן לוי אחא: **מעשה איילפס הן**, לפיכך לאו לחם הוא דקא סבר אין לחם אלא האפוי צתנור דכתיב לחמכס צתנור אחד (ויקרא טו): והצ"ל, להכי פטורין לפי שהשאלן צחמה ולא צאור: שהרתיה, האילפס ואחר כך הדציק צה הלחם דהוה ליה כעין מעשה תנור הלכך חייצין: **דינא, אינה אפוייה כל צורכה לשון אל תאכלו ממנו נא (שמות יב): העשויה באילפס**, ואע"ג דלחם צעין דכתיב לחם עוני (דברים טו): **מאי מצה דינא**, כלומר כמה תאפה ויהא יוצא צה: שפורסה, שמשגרה לשון פרוסה: וכן צענין לחמי תודה, אס שחט הזבח עליהן מאחר שנאפת כענין הוה קידש הלחם והתודה כשירה דהואיל³ וקרמו פניה דתנן מנחות⁽⁴⁾ כי האי גוונא צענין:

כל שעה פרק שני פסחים

לו.

ובמה פת עבה טפה, ואפילו הכי שרו בית הלל אצל טפי מטפת לא: שכן מצינו בלחם הפנים, שהוא אסור לזב חמץ כדלמדין מנחות (דף טו), כל המנחה אשר תקריבו וגו' לרצות לחם הפנים לחימוץ לאזהרה שלא יחמיאו ואפילו הכי עוצי דפנותיו טפה דהיינו לחם שהיו לו פנים ואין פנים פחותין ⁽¹⁾ מטפת: אם אמרו, והמירו עוצי טפה: דזריזין, כהנים שנקיאלן צשימורו שלא יחמין ימירו לכל אדם שאין זריזין: **בפת עמילה, שאינה ממחרת להחמין שעמילתה מעכבתה, עמילה צריכ"ל כדתנן (מנחות דף ע"ג), כל המנחות**

ובית הלל מתירין וכמה פת עבה א"ר הונא טפה שכן מצינו בלחם הפנים טפה מתקיף לה רב יוסף א אם אמרו בזריזין יאמרו בשאינן זריזין אם אמרו בפת עמילה יאמרו בפת שאינו⁽²⁾ עמילה אם אמרו בעצים יבשין יאמרו בעצים לחים אם אמרו בתנור חם יאמרו בתנור צונן אם אמרו בתנור של מתכת יאמרו בתנור של חרם אמר רב ירמיה בר אבא שאילית את רבי ביחוד ומנו רב איכא דאמרי רב ירמיה בר אבא אמר רב שאילית את רבי ביחוד ומנו רבינו הקדוש מאי פת עבה פת מרובה ואמאי קרו ליה פת עבה משום דנפישא בלישה ואי בעית אימא

באתריה דהאי תנא לפת מרובה פת עבה קרו ליה מאי טעמא אי משום דקא טרח טירחא דלא צריך מאי איריא בפסח אפילו ב"ט נמי אין הכי נמי והאי תנא ביום טוב של פסח קאי תניא נמי הכי בית שמאי אומרים אין אופין פת עבה⁽³⁾ ביום טוב זובית הלל מתירין⁽⁴⁾ ת"ר דיוצאין בפת נקיה ובהדראה⁽⁵⁾ ובסריקין המצויירין בפסח אע"פ שאמרו אין עושין סריקין מפני מה אמרו אין עושין סריקין המצויירין בפסח אמרו לו מפני שהאשה שוהה עליה ומחמצתה אמר להם אפשר יעשנה בדפוס ויקבענה כיון⁽⁶⁾ אמרו לו יאמרו כל הסריקין אסורין וסריקי בייתום מותרין אמר רבי אלעזר בר צדוק פעם אחת נכנסתי אחר אבא לבית רבן גמליאל והביאו לפניו סריקין המצויירין בפסח אמרתי אבא לא כך אמרו חכמים אין עושין סריקין המצויירין בפסח אמר לי בני לא של כל אדם אמרו אלא של נחתומין אמרו איכא דאמרי הכי קאמר ליה לא של נחתומין אמרו אלא של כל אדם א"ר יוסי עושין סריקין כמין⁽⁷⁾ רקיקין ואין עושין סריקין כמין⁽⁸⁾ גלוסקאות (6) ת"ר הסופגנין והדובשנין ואיסקריטין וחלת המסרת והמדומע פטורים מן החלה מאי חלת המסרת אמר רבי יהושע בן לוי זה חלוט של בעלי בתים אמר ריש לקיש הללו מעשה אילפס הן ורבי יוחנן אמר מעשה אילפס חייבין והללו שעשאן בחמה מיתבי הסופגנין והדובשנין והאיסקריטין עשאן באילפס חייבין בחמה פטורין תיובתיה דרבי שמעון בן לקיש אמר עולא אמר לך רבי שמעון בן לקיש הכא במאי עסקינן שהרתיה ולבסוף הדביק אבל הדביק והרתיה מאי הכי נמי דפטורין אדתני סיפא עשאן בחמה פטורין ליפלוג וליתני בדידה בד"א כגון שהרתיה ולבסוף הדביק אבל הדביק ולבסוף הרתיה פטורין חסורי מחסרא והכי קתני בד"א שהרתיה ולבסוף הדביק אבל הדביק ולבסוף הרתיה נעשה כמי שעשאן בחמה ופטורין ת"ש⁽⁹⁾ דיוצאין במצה הינא ובמצה העשויה באילפס הכא נמי שהרתיה ולבסוף הדביק מאי מצה הינא אמר רב יהודה אמר שמואל כל שפורסה ואין חוטין נמשכין הימנה אמר רבא⁽¹⁰⁾ וכן לחמי תודה פשיטא הכא לחם כתיב והכא לחם כתיב מהו דתימא הואיל וכתבי⁽¹¹⁾ והקריב ממנו אחד

ובאתריה דהאי תנא לפת מרובה פת עבה קרו ליה מאי טעמא אי משום דקא טרח טירחא דלא צריך מאי איריא בפסח אפילו ב"ט נמי אין הכי נמי והאי תנא ביום טוב של פסח קאי תניא נמי הכי בית שמאי אומרים אין אופין פת עבה⁽³⁾ ביום טוב זובית הלל מתירין⁽⁴⁾ ת"ר דיוצאין בפת נקיה ובהדראה⁽⁵⁾ ובסריקין המצויירין בפסח אע"פ שאמרו אין עושין סריקין מפני מה אמרו אין עושין סריקין המצויירין בפסח אמרו לו מפני שהאשה שוהה עליה ומחמצתה אמר להם אפשר יעשנה בדפוס ויקבענה כיון⁽⁶⁾ אמרו לו יאמרו כל הסריקין אסורין וסריקי בייתום מותרין אמר רבי אלעזר בר צדוק פעם אחת נכנסתי אחר אבא לבית רבן גמליאל והביאו לפניו סריקין המצויירין בפסח אמרתי אבא לא כך אמרו חכמים אין עושין סריקין המצויירין בפסח אמר לי בני לא של כל אדם אמרו אלא של נחתומין אמרו איכא דאמרי הכי קאמר ליה לא של נחתומין אמרו אלא של כל אדם א"ר יוסי עושין סריקין כמין⁽⁷⁾ רקיקין ואין עושין סריקין כמין⁽⁸⁾ גלוסקאות (6) ת"ר הסופגנין והדובשנין ואיסקריטין וחלת המסרת והמדומע פטורים מן החלה מאי חלת המסרת אמר רבי יהושע בן לוי זה חלוט של בעלי בתים אמר ריש לקיש הללו מעשה אילפס הן ורבי יוחנן אמר מעשה אילפס חייבין והללו שעשאן בחמה מיתבי הסופגנין והדובשנין והאיסקריטין עשאן באילפס חייבין בחמה פטורין תיובתיה דרבי שמעון בן לקיש אמר עולא אמר לך רבי שמעון בן לקיש הכא במאי עסקינן שהרתיה ולבסוף הדביק אבל הדביק והרתיה מאי הכי נמי דפטורין אדתני סיפא עשאן בחמה פטורין ליפלוג וליתני בדידה בד"א כגון שהרתיה ולבסוף הדביק אבל הדביק ולבסוף הרתיה פטורין חסורי מחסרא והכי קתני בד"א שהרתיה ולבסוף הדביק אבל הדביק ולבסוף הרתיה נעשה כמי שעשאן בחמה ופטורין ת"ש⁽⁹⁾ דיוצאין במצה הינא ובמצה העשויה באילפס הכא נמי שהרתיה ולבסוף הדביק מאי מצה הינא אמר רב יהודה אמר שמואל כל שפורסה ואין חוטין נמשכין הימנה אמר רבא⁽¹⁰⁾ וכן לחמי תודה פשיטא הכא לחם כתיב והכא לחם כתיב מהו דתימא הואיל וכתבי⁽¹¹⁾ והקריב ממנו אחד

ובאתריה דהאי תנא לפת מרובה פת עבה קרו ליה מאי טעמא אי משום דקא טרח טירחא דלא צריך מאי איריא בפסח אפילו ב"ט נמי אין הכי נמי והאי תנא ביום טוב של פסח קאי תניא נמי הכי בית שמאי אומרים אין אופין פת עבה⁽³⁾ ביום טוב זובית הלל מתירין⁽⁴⁾ ת"ר דיוצאין בפת נקיה ובהדראה⁽⁵⁾ ובסריקין המצויירין בפסח אע"פ שאמרו אין עושין סריקין מפני מה אמרו אין עושין סריקין המצויירין בפסח אמרו לו מפני שהאשה שוהה עליה ומחמצתה אמר להם אפשר יעשנה בדפוס ויקבענה כיון⁽⁶⁾ אמרו לו יאמרו כל הסריקין אסורין וסריקי בייתום מותרין אמר רבי אלעזר בר צדוק פעם אחת נכנסתי אחר אבא לבית רבן גמליאל והביאו לפניו סריקין המצויירין בפסח אמרתי אבא לא כך אמרו חכמים אין עושין סריקין המצויירין בפסח אמר לי בני לא של כל אדם אמרו אלא של נחתומין אמרו איכא דאמרי הכי קאמר ליה לא של נחתומין אמרו אלא של כל אדם א"ר יוסי עושין סריקין כמין⁽⁷⁾ רקיקין ואין עושין סריקין כמין⁽⁸⁾ גלוסקאות: ת"ר הסופגנין והדובשנין והאיסקריטין וחלת המשרת והמדומע פטורין מן החלה, מאי חלת המשרת זה חלוט של בעלי בתים שאמרנו למעלה והן חלות אפרות במסרת על ידי שמן כגון טגון ומפני שאין אפרות בתנור אלא במסרת נקרא חלת המסרת, פי' מדומע תרומה נקרא דמיו, מאי טעמא הללו פטורין מן החלה ריש לקיש אמר מפני שהן מעשה אלפס ואינו קרוי לחם אלא האפוי בתנור, ור' יוחנן אמר אפי' מעשה אלפס חייב בחלה והללו לא עשאן באלפס על ידי אור אלא בחמה, ומותבינן לריש לקיש הסופגנין

והדובשנין והאיסקריטין עשאן באלפס חייבין בחמה פטורין, ומשני כגון שהרתיה האלפס ובסוף הדביק הסופגנין הללו באלפס חייבין [והכין קתני בד"א בשהרתיה האלפס ולבסוף הדביק] שנמצאת אפיתן [כמעשה תנור] אבל הדביק ולבסוף הרתיה נעשה [כמי שעשאן] בחמה ופטור, והא נמי דתני יוצאים במצה נא ובמצה העשויה באלפס אוקמ' בשהרתיה ולבסוף הדביק ומצה נא כל שפורסה ואין חוטין נמשכים הימנה ואילו נגדי מינה חוט' בצק הוא עדיין ואסירי דבעינן לחם וליכא, וכן לענין לחמי משום חמון הוא אלא משום דטרא טירחא ימירא למחר וליום אחד, תניא נמי הכי, דנשאר יום טוב נמי נחלקן, וב"ה חייבין [והכין קתני בד"א בסריקין אסורין וכו'], כלומר דצייתוס יהי יכול לסקוק חלומיו צלי שהות לפי שהיה לו דפוס [ומ"ק י"ד], נמתס אחד [כמי שעשאן] בחמה ופטור, והא נמי דתני יוצאים במצה נא ובמצה העשויה באלפס אוקמ' בשהרתיה ולבסוף הדביק ומצה נא כל שפורסה ואין חוטין נמשכים הימנה ואילו נגדי מינה חוט' בצק הוא עדיין ואסירי דבעינן לחם וליכא, וכן לענין לחמי משום חמון הוא אלא משום דטרא טירחא ימירא למחר וליום אחד, תניא נמי הכי, דנשאר יום טוב נמי נחלקן, וב"ה חייבין [והכין קתני בד"א בסריקין אסורין וכו'], כלומר דצייתוס יהי יכול לסקוק חלומיו צלי שהות לפי שהיה לו דפוס [ומ"ק י"ד], נמתס אחד [כמי שעשאן] בחמה ופטור, והא נמי דתני יוצאים במצה נא ובמצה העשויה באלפס אוקמ' בשהרתיה ולבסוף הדביק ומצה נא כל שפורסה ואין חוטין נמשכים הימנה ואילו נגדי מינה חוט' בצק הוא עדיין ואסירי דבעינן לחם וליכא, וכן לענין לחמי משום חמון הוא אלא משום דטרא טירחא ימירא למחר וליום אחד, תניא נמי הכי, דנשאר יום טוב נמי נחלקן, וב"ה חייבין [והכין קתני בד"א בסריקין אסורין וכו'], כלומר דצייתוס יהי יכול לסקוק חלומיו צלי שהות לפי שהיה לו דפוס [ומ"ק י"ד], נמתס אחד [כמי שעשאן] בחמה ופטור, והא נמי דתני יוצאים במצה נא ובמצה העשויה באלפס אוקמ' בשהרתיה ולבסוף הדביק ומצה נא כל שפורסה ואין חוטין נמשכים הימנה ואילו נגדי מינה חוט' בצק הוא עדיין ואסירי דבעינן לחם וליכא, וכן לענין לחמי משום חמון הוא אלא משום דטרא טירחא ימירא למחר וליום אחד, תניא נמי הכי, דנשאר יום טוב נמי נחלקן, וב"ה חייבין [והכין קתני בד"א בסריקין אסורין וכו'], כלומר דצייתוס יהי יכול לסקוק חלומיו צלי שהות לפי שהיה לו דפוס [ומ"ק י"ד], נמתס אחד [כמי שעשאן] בחמה ופטור, והא נמי דתני יוצאים במצה נא ובמצה העשויה באלפס אוקמ' בשהרתיה ולבסוף הדביק ומצה נא כל שפורסה ואין חוטין נמשכים הימנה ואילו נגדי מינה חוט' בצק הוא עדיין ואסירי דבעינן לחם וליכא, וכן לענין לחמי משום חמון הוא אלא משום דטרא טירחא ימירא למחר וליום אחד, תניא נמי הכי, דנשאר יום טוב נמי נחלקן, וב"ה חייבין [והכין קתני בד"א בסריקין אסורין וכו'], כלומר דצייתוס יהי יכול לסקוק חלומיו צלי שהות לפי שהיה לו דפוס [ומ"ק י"ד], נמתס אחד [כמי שעשאן] בחמה ופטור, והא נמי דתני יוצאים במצה נא ובמצה העשויה באלפס אוקמ' בשהרתיה ולבסוף הדביק ומצה נא כל שפורסה ואין חוטין נמשכים הימנה ואילו נגדי מינה חוט' בצק הוא עדיין ואסירי דבעינן לחם וליכא, וכן לענין לחמי משום חמון הוא אלא משום דטרא טירחא ימירא למחר וליום אחד, תניא נמי הכי, דנשאר יום טוב נמי נחלקן, וב"ה חייבין [והכין קתני בד"א בסריקין אסורין וכו'], כלומר דצייתוס יהי יכול לסקוק חלומיו צלי שהות לפי שהיה לו דפוס [ומ"ק י"ד], נמתס אחד [כמי שעשאן] בחמה ופטור, והא נמי דתני יוצאים במצה נא ובמצה העשויה באלפס אוקמ' בשהרתיה ולבסוף הדביק ומצה נא כל שפורסה ואין חוטין נמשכים הימנה ואילו נגדי מינה חוט' בצק הוא עדיין ואסירי דבעינן לחם וליכא, וכן לענין לחמי משום חמון הוא אלא משום דטרא טירחא ימירא למחר וליום אחד, תניא נמי הכי, דנשאר יום טוב נמי נחלקן, וב"ה חייבין [והכין קתני בד"א בסריקין אסורין וכו'], כלומר דצייתוס יהי יכול לסקוק חלומיו צלי שהות לפי שהיה לו דפוס [ומ"ק י"ד], נמתס אחד [כמי שעשאן] בחמה ופטור, והא נמי דתני יוצאים במצה נא ובמצה העשויה באלפס אוקמ' בשהרתיה ולבסוף הדביק ומצה נא כל שפורסה ואין חוטין נמשכים הימנה ואילו נגדי מינה חוט' בצק הוא עדיין ואסירי דבעינן לחם וליכא, וכן לענין לחמי משום חמון הוא אלא משום דטרא טירחא ימירא למחר וליום אחד, תניא נמי הכי, דנשאר יום טוב נמי נחלקן, וב"ה חייבין [והכין קתני בד"א בסריקין אסורין וכו'], כלומר דצייתוס יהי יכול לסקוק חלומיו צלי שהות לפי שהיה לו דפוס [ומ"ק י"ד], נמתס אחד [כמי שעשאן] בחמה ופטור, והא נמי דתני יוצאים במצה נא ובמצה העשויה באלפס אוקמ' בשהרתיה ולבסוף הדביק ומצה נא כל שפורסה ואין חוטין נמשכים הימנה ואילו נגדי מינה חוט' בצק הוא עדיין ואסירי דבעינן לחם וליכא, וכן לענין לחמי משום חמון הוא אלא משום דטרא טירחא ימירא למחר וליום אחד, תניא נמי הכי, דנשאר יום טוב נמי נחלקן, וב"ה חייבין [והכין קתני בד"א בסריקין אסורין וכו'], כלומר דצייתוס יהי יכול לסקוק חלומיו צלי שהות לפי שהיה לו דפוס [ומ"ק י"ד], נמתס אחד [כמי שעשאן] בחמה ופטור, והא נמי דתני יוצאים במצה נא ובמצה העשויה באלפס אוקמ' בשהרתיה ולבסוף הדביק ומצה נא כל שפורסה ואין חוטין נמשכים הימנה ואילו נגדי מינה חוט' בצק הוא עדיין ואסירי דבעינן לחם וליכא, וכן לענין לחמי משום חמון הוא אלא משום דטרא טירחא ימירא למחר וליום אחד, תניא נמי הכי, דנשאר יום טוב נמי נחלקן, וב"ה חייבין [והכין קתני בד"א בסריקין אסורין וכו'], כלומר דצייתוס יהי יכול לסקוק חלומיו צלי שהות לפי שהיה לו דפוס [ומ"ק י"ד], נמתס אחד [כמי שעשאן] בחמה ופטור, והא נמי דתני יוצאים במצה נא ובמצה העשויה באלפס אוקמ' בשהרתיה ולבסוף הדביק ומצה נא כל שפורסה ואין חוטין נמשכים הימנה ואילו נגדי מינה חוט' בצק הוא עדיין ואסירי דבעינן לחם וליכא, וכן לענין לחמי משום חמון הוא אלא משום דטרא טירחא ימירא למחר וליום אחד, תניא נמי הכי, דנשאר יום טוב נמי נחלקן, וב"ה חייבין [והכין קתני בד"א בסריקין אסורין וכו'], כלומר דצייתוס יהי יכול לסקוק חלומיו צלי שהות לפי שהיה לו דפוס [ומ"ק י"ד], נמתס אחד [כמי שעשאן] בחמה ופטור, והא נמי דתני יוצאים במצה נא ובמצה העשויה באלפס אוקמ' בשהרתיה ולבסוף הדביק ומצה נא כל שפורסה ואין חוטין נמשכים הימנה ואילו נגדי מינה חוט' בצק הוא עדיין ואסירי דבעינן לחם וליכא, וכן לענין לחמי משום חמון הוא אלא משום דטרא טירחא ימירא למחר וליום אחד, תניא נמי הכי, דנשאר יום טוב נמי נחלקן, וב"ה חייבין [והכין קתני בד"א בסריקין אסורין וכו'], כלומר דצייתוס יהי יכול לסקוק חלומיו צלי שהות לפי שהיה לו דפוס [ומ"ק י"ד], נמתס אחד [כמי שעשאן] בחמה ופטור, והא נמי דתני יוצאים במצה נא ובמצה העשויה באלפס אוקמ' בשהרתיה ולבסוף הדביק ומצה נא כל שפורסה ואין חוטין נמשכים הימנה ואילו נגדי מינה חוט' בצק הוא עדיין ואסירי דבעינן לחם וליכא, וכן לענין לחמי משום חמון הוא אלא משום דטרא טירחא ימירא למחר וליום אחד, תניא נמי הכי, דנשאר יום טוב נמי נחלקן, וב"ה חייבין [והכין קתני בד"א בסריקין אסורין וכו'], כלומר דצייתוס יהי יכול לסקוק חלומיו צלי שהות לפי שהיה לו דפוס [ומ"ק י"ד], נמתס אחד [כמי שעשאן] בחמה ופטור, והא נמי דתני יוצאים במצה נא ובמצה העשויה באלפס אוקמ' בשהרתיה ולבסוף הדביק ומצה נא כל שפורסה ואין חוטין נמשכים הימנה ואילו נגדי מינה חוט' בצק הוא עדיין ואסירי דבעינן לחם וליכא, וכן לענין לחמי משום חמון הוא אלא משום דטרא טירחא ימירא למחר וליום אחד, תניא נמי הכי, דנשאר יום טוב נמי נחלקן, וב"ה חייבין [והכין קתני בד"א בסריקין אסורין וכו'], כלומר דצייתוס יהי יכול לסקוק חלומיו צלי שהות לפי שהיה לו דפוס [ומ"ק י"ד], נמתס אחד [כמי שעשאן] בחמה ופטור, והא נמי דתני יוצאים במצה נא ובמצה העשויה באלפס אוקמ' בשהרתיה ולבסוף הדביק ומצה נא כל שפורסה ואין חוטין נמשכים הימנה ואילו נגדי מינה חוט' בצק הוא עדיין ואסירי דבעינן לחם וליכא, וכן לענין לחמי משום חמון הוא אלא משום דטרא טירחא ימירא למחר וליום אחד, תניא נמי הכי, דנשאר יום טוב נמי נחלקן, וב"ה חייבין [והכין קתני בד"א בסריקין אסורין וכו'], כלומר דצייתוס יהי יכול לסקוק חלומיו צלי שהות לפי שהיה לו דפוס [ומ"ק י"ד], נמתס אחד [כמי שעשאן] בחמה ופטור, והא נמי דתני יוצאים במצה נא ובמצה העשויה באלפס אוקמ' בשהרתיה ולבסוף הדביק ומצה נא כל שפורסה ואין חוטין נמשכים הימנה ואילו נגדי מינה חוט' בצק הוא עדיין ואסירי דבעינן לחם וליכא, וכן לענין לחמי משום חמון הוא אלא משום דטרא טירחא ימירא למחר וליום אחד, תניא נמי הכי, דנשאר יום טוב נמי נחלקן, וב"ה חייבין [והכין קתני בד"א בסריקין אסורין וכו'], כלומר דצייתוס יהי יכול לסקוק חלומיו צלי שהות לפי שהיה לו דפוס [ומ"ק י"ד], נמתס אחד [כמי שעשאן] בחמה ופטור, והא נמי דתני יוצאים במצה נא ובמצה העשויה באלפס אוקמ' בשהרתיה ולבסוף הדביק ומצה נא כל שפורסה ואין חוטין נמשכים הימנה ואילו נגדי מינה חוט' בצק הוא עדיין ואסירי דבעינן לחם וליכא, וכן לענין לחמי משום חמון הוא אלא משום דטרא טירחא ימירא למחר וליום אחד, תניא נמי הכי, דנשאר יום טוב נמי נחלקן, וב"ה חייבין [והכין קתני בד"א בסריקין אסורין וכו'], כלומר דצייתוס יהי יכול לסקוק חלומיו צלי שהות לפי שהיה לו דפוס [ומ"ק י"ד], נמתס אחד [כמי שעשאן] בחמה ופטור, והא נמי דתני יוצאים במצה נא ובמצה העשויה באלפס אוקמ' בשהרתיה ולבסוף הדביק ומצה נא כל שפורסה ואין חוטין נמשכים הימנה ואילו נגדי מינה חוט' בצק הוא עדיין ואסירי דבעינן לחם וליכא, וכן לענין לחמי משום חמון הוא אלא משום דטרא טירחא ימירא למחר וליום אחד, תניא נמי הכי, דנשאר יום טוב נמי נחלקן, וב"ה חייבין [והכין קתני בד"א בסריקין אסורין וכו'], כלומר דצייתוס יהי יכול לסקוק חלומיו צלי שהות לפי שהיה לו דפוס [ומ"ק י"ד], נמתס אחד [כמי שעשאן] בחמה ופטור, והא נמי דתני יוצאים במצה נא ובמצה העשויה באלפס אוקמ' בשהרתיה ולבסוף הדביק ומצה נא כל שפורסה ואין חוטין נמשכים הימנה ואילו נגדי מינה חוט' בצק הוא עדיין ואסירי דבעינן לחם וליכא, וכן לענין לחמי משום חמון הוא אלא משום דטרא טירחא ימירא למחר וליום אחד, תניא נמי הכי, דנשאר יום טוב נמי נחלקן, וב"ה חייבין [והכין קתני בד"א בסריקין אסורין וכו'], כלומר דצייתוס יהי יכול לסקוק חלומיו צלי שהות לפי שהיה לו דפוס [ומ"ק י"ד], נמתס אחד [כמי שעשאן] בחמה ופטור, והא נמי דתני יוצאים במצה נא ובמצה העשויה באלפס אוקמ' בשהרתיה ולבסוף הדביק ומצה נא כל שפורסה ואין חוטין נמשכים הימנה ואילו נגדי מינה חוט' בצק הוא עדיין ואסירי דבעינן לחם וליכא, וכן לענין לחמי משום חמון הוא אלא משום דטרא טירחא ימירא למחר וליום אחד, תניא נמי הכי, דנשאר יום טוב נמי נחלקן, וב"ה חייבין [והכין קתני בד"א בסריקין אסורין וכו'], כלומר דצייתוס יהי יכול לסקוק חלומיו צלי שהות לפי שהיה לו דפוס [ומ"ק י"ד], נמתס אחד [כמי שעשאן] בחמה ופטור, והא נמי דתני יוצאים במצה נא ובמצה העשויה באלפס אוקמ' בשהרתיה ולבסוף הדביק ומצה נא כל שפורסה ואין חוטין נמשכים הימנה ואילו נגדי מינה חוט' בצק הוא עדיין ואסירי דבעינן לחם וליכא, וכן לענין לחמי משום חמון הוא אלא משום דטרא טירחא ימירא למחר וליום אחד, תניא נמי הכי, דנשאר יום טוב נמי נחלקן, וב"ה חייבין [והכין קתני בד"א בסריקין אסורין וכו'], כלומר דצייתוס יהי יכול לסקוק חלומיו צלי שהות לפי שהיה לו דפוס [ומ"ק י"ד], נמתס אחד [כמי שעשאן] בחמה ופטור, והא נמי דתני יוצאים במצה נא ובמצה העשויה באלפס אוקמ' בשהרתיה ולבסוף הדביק ומצה נא כל שפורסה ואין חוטין נמשכים הימנה ואילו נגדי מינה חוט' בצק הוא עדיין ואסירי דבעינן לחם וליכא, וכן לענין לחמי משום חמון הוא אלא משום דטרא טירחא ימירא למחר וליום אחד, תניא נמי הכי, דנשאר יום טוב נמי נחלקן, וב"ה חייבין [והכין קתני בד"א בסריקין אסורין וכו'], כלומר דצייתוס יהי יכול לסקוק חלומיו צלי שהות לפי שהיה לו דפוס [ומ"ק י"ד], נמתס אחד [כמי שעשאן] בחמה ופטור, והא נמי דתני יוצאים במצה נא ובמצה העשויה באלפס אוקמ' בשהרתיה ולבסוף הדביק ומצה נא כל שפורסה ואין חוטין נמשכים הימנה ואילו נגדי מינה חוט' בצק הוא עדיין ואסירי דבעינן לחם וליכא, וכן לענין לחמי משום חמון הוא אלא משום דטרא טירחא ימירא למחר וליום אחד, תניא נמי הכי, דנשאר יום טוב נמי נחלקן, וב"ה חייבין [והכין קתני בד"א בסריקין אסורין וכו'], כלומר דצייתוס יהי יכול לסקוק חלומיו צלי שהות לפי שהיה לו דפוס [ומ"ק י"ד], נמתס אחד [כמי שעשאן] בחמה ופטור, והא נמי דתני יוצאים במצה נא ובמצה העשויה באלפס אוקמ' בשהרתיה ולבסוף הדביק ומצה נא כל שפורסה ואין חוטין נמשכים הימנה ואילו נגדי מינה חוט' בצק הוא עדיין ואסירי דבעינן לחם וליכא, וכן לענין לחמי משום חמון הוא אלא משום דטרא טירחא ימירא למחר וליום אחד, תניא נמי הכי, דנשאר יום טוב נמי נחלקן, וב"ה חייבין [והכין קתני בד"א בסריקין אסורין וכו'], כלומר דצייתוס יהי יכול לסקוק חלומיו צלי שהות לפי שהיה לו דפוס [ומ"ק י"ד], נמתס אחד [כמי שעשאן] בחמה ופטור, והא נמי דתני יוצאים במצה נא ובמצה העשויה באלפס אוקמ' בשהרתיה ולבסוף הדביק ומצה נא כל שפורסה ואין חוטין נמשכים הימנה ואילו נגדי מינה חוט' בצק הוא עדיין ואסירי דבעינן לחם וליכא, וכן לענין לחמי משום חמון הוא אלא משום דטרא טירחא ימירא למחר וליום אחד, תניא נמי הכי, דנשאר יום טוב נמי נחלקן, וב"ה חייבין [והכין קתני בד"א בסריקין אסורין וכו'], כלומר דצייתוס יהי יכול לסקוק חלומיו צלי שהות לפי שהיה לו דפוס [ומ"ק י"ד], נמתס אחד [כמי שעשאן] בחמה ופטור, והא נמי דתני יוצאים במצה נא ובמצה העשויה באלפס אוקמ' בשהרתיה ולבסוף הדבי

קמח א מיי פ"ט מהל'
מעשה קדמות
הלכה כצ:
קמח ב מיי פ"ט מהל'
גמורים הל' יב
טו"ש ע"ד סי' שטט ע"פ
ח:
קג ג מיי שם הל' ד:

רבינו חננאל

תורה: ת"ש המעשה
שהיא קמח על גבי
מוגלשים.
מוגלשים] מים רותחים.
בית שמאי פוטרים וכו'
מחייבים. החליטה שהיא
מוגלשים על גבי הקמח
ב"ש מחייבים ב"ה
פוטרים ר' ישמעאל אומר
משום אביו כו'. קמחי
מדת וחכמים אומרים
בין החליטה בין הקמח
עשאן באילפס פטורים
בתנאי חייבים קשיא לר'
יוחנן. אמר לך ר' יוחנן
תנאי היא וכך סידורא
במסקנא המעשה ב"ש
פוטרים וכו'. מחייבים
והוא הדין לחליטה ותנא
אמר שונה החליטה ב"ש
מחייבים וכו'. פוטרים.
וזוהו פי' תבאר מי ששנה
זו לא שנה זו אלא תרי
תנאי וכל חד מינייהו
ירשא וסיפא חדא קמחי
לה ופשוטה היא. ודחיי
לא כולי עלמא מעשה
אילפס פטורה והכא
בשחור ועשאן בתנאי ח"ק
סבר כיון שחור ואפוא
בתנאי לחם קרינא ביה ר'
יהודה סבר אין לחם אלא
האפי בתנאי בלבד
מעיקרא. אמר רבא מאי
טעמיה דר' יהודה כו'.
ואסיקנא הדביק מבפנים
והרתיה מבחוץ היינו
מעשה אילפס הדביק
מבפנים ואבוקה כנגדו
רוב עניים עושין כן: אמר
ר' אסי עיסה של מעשר
שני לדברי ר' מאיר
פטורה מן החלה לדברי ר'
יהודה חייבת בחלה

לעזי תוס'

פ"ט פ"ט. פירוש לחמים
קטנים (עין א"ר ח"א
סיומן קמ"ח). סופרים
(ע"ר ע"ר ד"ש). עיסה
שלושה עשרה מנין ספוג
(ע"ר ע"ר ספוג).
פ"ט פ"ט. פירוש פטורים
של לחם שהריין נמים
(תוספות ג"ר דף לו
ע"ב ז' חמר).
ג"ט פ"ט. פירוש לחם
קטן ורוב אפי נשן.
כעין לחם רבא אפי נשן
(וע"ר ע"ר ע"ר ע"ר).
ירב"ש. פירוש עוגות
ממולאות יקרות.
אופ"ש. פירוש פת
שטופה עם חמץ (רש"י
ברכות דף מא' ע"ב ד"ה
פת). לחמיות (רש"י שם
דף מז' ע"א ד"ה
לחמיות). פת הנאה
בכסין (רש"י בראשית מ.
טו). פת הנלוו מן העיסה
(תוספות ג"ר דף ע"ב
ד"ה קמ"ל).
גרימז"ל. פירוש חמץ
שקל חרובים ודקס (עין
רא"ש פ"ט סיומן ט"ז)
ומוסף הערך ע"ר
א"ש"ר.

ותנא

קמח מאי שנא החליטה. תימה לר"י מאי קבעי מינה נימא
דמר סבר עילאה גבר ומר סבר תתאה גבר ויתרין ר"י
דקפסיק ותני אע"ג דליח ציה אלא שיעור חלה מנומנס ולהכי קבעי
מ"ש דצין עילאה גבר וצין תתאה גבר אי אפשר שלא יתבשל
מעט ממנו וחסר ליה משיעוריה^(ז):

אמר

לך רבי יוחנן תנאי היא
דתנאי. לא אילתרין
לאשכוחי תנאי אלא ללישנא דלמרי
לה זה זה לפטור חלה ללישנא דזה
זה לחייב חלה תנאי צדק צריכת
גופא דע"כ הא דמחייבא היינו
באילפס דאי בתנאי חלה צדק צריכת
פטור א"כ ר' ישמעאל צדקי יוסי
היינו חכמים: **דכולי עלמא**
מעשה אילפס פטורים. פסק ר"ח
כר"ל מדקאמר דכולי עלמא מעשה
אילפס פטורין ועוד דתיב דזה ורז
יוסף אחוריה דר' יורא אליבא דר"ל
מייירי ולר"י נראה דכר' יוחנן קיי"ל
מדלא חשיב לה צהולין (יבמות לו).
צדקי ג' דהלכה כר"ש לקיש לגבי רבי
יוחנן ואומר ר"י דעל ידי משקה
מודה ר' יוחנן דמעשה אילפס פטור
ואין מצדק עליו המוציא כדמוכח
צירושלמי דמסכת חלה צפרק קמח
דחלה^(ט) אמר ר' יוחנן כל שהאור מהלך
תחתיו חייב בחלה ומצדקין עליו
המוציא ואדם יוצא זה ידי חובתו
צפסח ר"ש לקיש אמר אינו חייב
בחלה ואין מצדקין עליו המוציא ואין
אדם יוצא זו ידי חובתו צפסח ואמר
ר' יוחנן וצדק שיהא על ידי משקה
ואומר צדקי חס דדווקא צדקיתו
רבה פליגי דר' יוחנן סבר אפיייתו
באילפס עושהו לחם וחייב בחלה
ור"ל סבר אין עושהו לחם ופטור
אזל צדקיתו עצה כולי עלמא מודו
דחייב בחלה אפי' על ידי משקה דהא
חייב חלה הו' משעת גלגול כדמוכח
צכמה דוכתי^(י) וכן משמע צמס' חלה
(פ"א מ"ה) דתנן עיסה שחלתה
וסופה סופגין פטורה מן החלה
שחלתה עיסה סופגין וסופה עיסה
שחלתה עיסה וסופה סופגין חייבת
בחלה ונראה לרבינו חס דהכי נמי
מצדקין עליו המוציא ומציא ראה
ממנחות (דף ע"ה) ומכילא מצדקין
(ברכות לו): דלמר היה עומד ומקריב
מנחה צירושלים אומר שהחיינו נטלו
לאכול ואומר המוציא וקפסיק ותני
כל המנחות אפי' מנחת מנחת
ומרשתת אע"פ שטמוגנת בשמן ואין
צבא לחלץ צין מים לשמן א"כ על
לפנול"י ופניטלט"י אומר צורא מיני
מוזנות ועל גלטונ"י וירב"ל מצדק
המוציא ועל אופלטק"י נראה שאין
מפרישין ממנו חלה אפילו יש הרבה
בחלה ומצדקין עליו צורא מיני מוזנות
אין מצדק המוציא דלית צהו תוריתא דנהמא אף על גז דמסתמא חייב בחלה:
צין צלילה רבה וצין צלילה קשה והלא אינו תלוי לר' יהודה אלא צאפוי בתנור רבינו חס דהכי פירושו לר' יהודה לחם האפוי
בתנור וכו' לחם שרגילין לאפות בתנור היינו צלילתו קשה: **הדביק** מבפנים והרתיה מבחוץ מהו
תימה אם כן צבא רבה דפליגי רבי יוחנן ור"ש לקיש ע"כ צהדיק מבפנים והרתיה מבפנים אם כן מאי מביעא ליה לרז יוסף צמר
הכי הדביקה מבפנים ואבוקה כנגדו מהו ונראה לר"י דהא צהדיק בתנור ומייירי ומביעא ליה ליה כיון דתנור הוא לא חשיב מעשה
אילפס או דילמא לא שנה ולרז יוסף מביעא כשהדיק בתנור ולא הסיקו אלא מתבשל מהיסק שנגדו וכן פירש רבינו חננאל:

מצות

אחד מכל קרבן. תימה לר"י מאי קבעי מינה נימא
זה של עשר עשר חלות^(א) ומכל מין ומין נותן אחד לכהן והשאר
לצעלים וכחצי אחד של יתן לו פרוסה: המעשה. החליטה:
פוטריין. מן החלה: מוגלשין. רותחין: ותנא קמא ב'. צרישא
מהדר גמרא לפירושא דצרישא דלא
שהו משצמחא והדר מסיים מילתיה
ומותיב תיובתא מינה לרז יוחנן:
במהלות בוז. כלומר המתיב צו
מתיב צו והפוטרי צו פוטרי צו
ורישא דמפיק פלוגמיהו ללא חדא
תנא אמריהו וקשין אהדדי ומי
שנה זו לא שנה זו הא תנא אית
ליה דמחומרי צית שמאי ומקולי צית
הלל היא ומנא חליטה והוא הדין
למעשה והאי אית ליה דמקולי צית
שמאי וחומרי צית הלל היא ומנא
המעשה והוא הדין לחליטה:
תבאר. קשין אהדדי: תנא קמא
סבר מעשה אילפס חייבין. והכי
קאמר יכול תנא המעשה והחליטה
חייבין בחלה ת"ל לחם והכי לאו
לחם יניחו דקודם לשתן מצולין
צרוחין הן אזל מעשה אילפס שלל
נאפו אלא על האור קרדיין וצין
למעשה תנור ולחם יניחו וצין
ואפילו הדביק ולצפוק הרחית ואמר
ליה ר' יהודה מעשה אילפס נמי
פטורין דאין לחם אלא האפוי
בתנור: שחור וצפאן בתנור.
למעשה אילפס והכי קאמר תנא
קמא ת"ל לחם והכי לאו לחם
יניחו דמצולשים צמים הן והוא
הדין למעשה אילפס נמי שהדיק
ולצפוק הרחית נמי לאו לחם
יניחו אזל חור ואפוא בתנור לחם
קרינא ציה: ור' יהודה סבר.
אפוי בתנור אחד צעין ולא צעי
חורים כגון אילפס תנור: הדביק
מבפנים. הלחם צלילפס: והרתיה
מבחוץ. שנתנה על האור כמו
שאלו עושים: מהו. מי הו'
לחם: הי גידו. אלו הן מעשה
אילפס שחלקו צו חכמים^(ב) ר'
יוחנן ור"ש לקיש: ואבוקה כנגדו.
מלמעלה וחוס האש לוהט צלילפס
וממחר אפיייתו מהו מי הו' כעין
חור או לא: רוב עניים עושין. כל
מעשה אילפס כן שאין להם עניים
וצדק הוא ממחר לאפות: דדברי
רבי מאיר. דלמר צפרק שני
דקדושין (דף מד): מעשר ממון גציה
הוא פטורה מן החלה דלמפרש
דעריסותיכם כתיב^(ג) ולא של גציה:
ומנא

מצות

אחד מכל קרבן. תימה לר"י מאי קבעי מינה נימא
זה של עשר עשר חלות^(א) ומכל מין ומין נותן אחד לכהן והשאר
לצעלים וכחצי אחד של יתן לו פרוסה: המעשה. החליטה:
פוטריין. מן החלה: מוגלשין. רותחין: ותנא קמא ב'. צרישא
מהדר גמרא לפירושא דצרישא דלא
שהו משצמחא והדר מסיים מילתיה
ומותיב תיובתא מינה לרז יוחנן:
במהלות בוז. כלומר המתיב צו
מתיב צו והפוטרי צו פוטרי צו
ורישא דמפיק פלוגמיהו ללא חדא
תנא אמריהו וקשין אהדדי ומי
שנה זו לא שנה זו הא תנא אית
ליה דמחומרי צית שמאי ומקולי צית
הלל היא ומנא חליטה והוא הדין
למעשה והאי אית ליה דמקולי צית
שמאי וחומרי צית הלל היא ומנא
המעשה והוא הדין לחליטה:
תבאר. קשין אהדדי: תנא קמא
סבר מעשה אילפס חייבין. והכי
קאמר יכול תנא המעשה והחליטה
חייבין בחלה ת"ל לחם והכי לאו
לחם יניחו דקודם לשתן מצולין
צרוחין הן אזל מעשה אילפס שלל
נאפו אלא על האור קרדיין וצין
למעשה תנור ולחם יניחו וצין
ואפילו הדביק ולצפוק הרחית ואמר
ליה ר' יהודה מעשה אילפס נמי
פטורין דאין לחם אלא האפוי
בתנור: שחור וצפאן בתנור.
למעשה אילפס והכי קאמר תנא
קמא ת"ל לחם והכי לאו לחם
יניחו דמצולשים צמים הן והוא
הדין למעשה אילפס נמי שהדיק
ולצפוק הרחית נמי לאו לחם
יניחו אזל חור ואפוא בתנור לחם
קרינא ציה: ור' יהודה סבר.
אפוי בתנור אחד צעין ולא צעי
חורים כגון אילפס תנור: הדביק
מבפנים. הלחם צלילפס: והרתיה
מבחוץ. שנתנה על האור כמו
שאלו עושים: מהו. מי הו'
לחם: הי גידו. אלו הן מעשה
אילפס שחלקו צו חכמים^(ב) ר'
יוחנן ור"ש לקיש: ואבוקה כנגדו.
מלמעלה וחוס האש לוהט צלילפס
וממחר אפיייתו מהו מי הו' כעין
חור או לא: רוב עניים עושין. כל
מעשה אילפס כן שאין להם עניים
וצדק הוא ממחר לאפות: דדברי
רבי מאיר. דלמר צפרק שני
דקדושין (דף מד): מעשר ממון גציה
הוא פטורה מן החלה דלמפרש
דעריסותיכם כתיב^(ג) ולא של גציה:
ומנא

מצות

אחד מכל קרבן. תימה לר"י מאי קבעי מינה נימא
זה של עשר עשר חלות^(א) ומכל מין ומין נותן אחד לכהן והשאר
לצעלים וכחצי אחד של יתן לו פרוסה: המעשה. החליטה:
פוטריין. מן החלה: מוגלשין. רותחין: ותנא קמא ב'. צרישא
מהדר גמרא לפירושא דצרישא דלא
שהו משצמחא והדר מסיים מילתיה
ומותיב תיובתא מינה לרז יוחנן:
במהלות בוז. כלומר המתיב צו
מתיב צו והפוטרי צו פוטרי צו
ורישא דמפיק פלוגמיהו ללא חדא
תנא אמריהו וקשין אהדדי ומי
שנה זו לא שנה זו הא תנא אית
ליה דמחומרי צית שמאי ומקולי צית
הלל היא ומנא חליטה והוא הדין
למעשה והאי אית ליה דמקולי צית
שמאי וחומרי צית הלל היא ומנא
המעשה והוא הדין לחליטה:
תבאר. קשין אהדדי: תנא קמא
סבר מעשה אילפס חייבין. והכי
קאמר יכול תנא המעשה והחליטה
חייבין בחלה ת"ל לחם והכי לאו
לחם יניחו דקודם לשתן מצולין
צרוחין הן אזל מעשה אילפס שלל
נאפו אלא על האור קרדיין וצין
למעשה תנור ולחם יניחו וצין
ואפילו הדביק ולצפוק הרחית ואמר
ליה ר' יהודה מעשה אילפס נמי
פטורין דאין לחם אלא האפוי
בתנור: שחור וצפאן בתנור.
למעשה אילפס והכי קאמר תנא
קמא ת"ל לחם והכי לאו לחם
יניחו דמצולשים צמים הן והוא
הדין למעשה אילפס נמי שהדיק
ולצפוק הרחית נמי לאו לחם
יניחו אזל חור ואפוא בתנור לחם
קרינא ציה: ור' יהודה סבר.
אפוי בתנור אחד צעין ולא צעי
חורים כגון אילפס תנור: הדביק
מבפנים. הלחם צלילפס: והרתיה
מבחוץ. שנתנה על האור כמו
שאלו עושים: מהו. מי הו'
לחם: הי גידו. אלו הן מעשה
אילפס שחלקו צו חכמים^(ב) ר'
יוחנן ור"ש לקיש: ואבוקה כנגדו.
מלמעלה וחוס האש לוהט צלילפס
וממחר אפיייתו מהו מי הו' כעין
חור או לא: רוב עניים עושין. כל
מעשה אילפס כן שאין להם עניים
וצדק הוא ממחר לאפות: דדברי
רבי מאיר. דלמר צפרק שני
דקדושין (דף מד): מעשר ממון גציה
הוא פטורה מן החלה דלמפרש
דעריסותיכם כתיב^(ג) ולא של גציה:
ומנא

שם (א) המוחק ר"ו כ"י
ויל המוחק טשטוס ד
צריך לזכר כשמוסף שפוח על
ח' ואם על שמים חייב חטאת

הפנקס אם יש במקום
הנה (ב) ה' אסור לשכור סוגה שכל
מכון רק לאכילה דהוי א' מ

... **... ..**

הייב אס ביא (לחם)
 ביז מן נהמה וחיה
 החי פטור
 פטור ועסי' חל"מ וא

רישומו ניכר : 10 כמין לוחיות . ל"ט דא"כ

בין מן החי בין מן המת
העור ח"ב. הסוד מן
תולד למד מן הכהמה
ה שאליל פס' רע"ח :

צבג"ה ועוד לידו לכה"ר זנגאר פי
היה תמיד שכיחי רוב עכו"ם הצי"בים

א) הוצק עיין כס"ט ומ"ט כהם
התם סופר

(*) ודאי דנריו נכונים שהם יס' חיסור

באותוהיום גם בלורכ ימים חסור חס
ח"ל זכרי חסרו יולאין כשריקץ

סימורא סיכא "אכיל יד סהרן :
לחיתו נחתם לא נחתם אלא כל

ק'ו' קצו' אוחז בקולמוס. פ' הנושא שור

הנהמה חפילו ממה דאף דפיוז סאזא ליכא מ"מ
ד"ח גליון אביר לזכר רבנוט סחוב חל באמר סאז

ג' כ"ז מן סתה. ע' מג"ל סי' תקכ"ו פ"א : מג"א ס'

הצוהר החדש החדש
החדש החדש החדש

ואחור אף צורכט : ס' שם מב"א ס"ק

ומיהר הפי' מן השלם חייב החולש ביק' מן

מים: אמור לשבור כ"ו. וכו' פסוק רישית

לפני הנהגתו בין מן המי כין מן המה בין מן המה

פייז : ס'ג המוחק בר' או, הוסמחל יכני'ס בר'ס'ס

יספחא שמוע ועל השוקם (ר"ל)

ל"ה' דאן זע כוונות הברייטא חלא מ"ט האר

מחצית השקל
י שפירק לשערן מהכרת סברות הנ

ע פסק כהרי"ז"ש אלא עכ"ל דמיו

דברי הריב"ש בספרו הארוך חיד נאמר שם

६७१

100

FD

● **Conclusion:**

٧

מורג"ש. פירוש חגרים,
סותרים (תרגום גרמנית
לו, כח), רובלים (תרגום
מ"א, י, טו), מוכרי כל
ממכר (נחמיה יג, כ).

דהא מכם דרשינן צפ"ק דחולין (ד' ה' יס) מכם ולא כולכם להוציא את המומר מכס ככם חלקתי ולא צאומות ואע"פ שיש לומר דרישא דקרא מייתי הכא ומקרבנכם דסיפא דקרא קא דריש כמו שמפרש"ת גבי לא תחתן דסוף האומר צקדושין (ד' סח: יס) לא משמע כן כלל וי"ל דהא דקאמר צמרוצה לפני יאוש למה לי קרא משום דלפני יאוש אין יכול להקדיש יהרי הוא חולין כדאמרין גול ולא נתיאשו הצעלים שניהם אינם יכולים להקדיש דאי ש כי יקדיש את ביתו אמר רחמנא מה ביתו ברשותו¹⁷ כדאי¹⁸ צמרוצה (ב"ק דף קד:) ואפילו מאן דפליג לא פליג אלא בצעלים אבל בגולן גופיה מודה דאין יכול להקדיש והא דמייתי הכא קרא דמכם אע"ג דמציתו נפקא אורחא דגמרא צבאי דמייתי מכם משום דאי לא כתיב ביתו היה מוקמין מכם לך דרשה אבל השתא דכתיב הני קראי אייתר ליה מכם להוציא את המומר ולצבם חלקתי ודכוותה אשכחן פרק אחד דיני ממונות (סנהדרין ד' נז: יס) דדרש' נגעים ציום מדכתיב וציום הראות צו וצפ"ק דמועד קטן (ד' ת) מוקי לה לכתן דיש יום שאתה רואה ויש יום שאין אתה רואה וציום נפקא לן מדכתיב כנגע נראה לי ולא לאורי וכן בשילהי פרק שני דמגילה (ד' ג' יס) דלא מוהלין אלא ציום דכתיב ציום השמיני וצפרק ר"א דמילה (שבת ד' קנב) מוקי ליה ציום אפילו בשבת וילנה ממעט מדכתיב צן שמונת ימים ועוד איכא דכוותיהו בדוכתי טובא¹⁹: **הא** קנייה ביאוש. וקרינא ציה (ב) לם משלכם משמע דקסבר ר' יוחנן יאוש כדי קנה וקשה דצמרוצה (ב"ק ד' סח:) קאמר ר' יוחנן דתשלומי ארבעה וחמשה חיוביה צין לפני יאוש צין לאחר יאוש ואי יאוש קני אמאי חייב שלו הוא טובח שלו הוא מוכר דמי האי גוונא דייק הכס לעיל (דף קד:) רב ששת אמילתיה דרב דקאמר כי ניס ושכיב רב אמר להא שמעתא ועוד דצהגול צתרא (סע דף קטו) שמעינן צהדיא לר' יוחנן משמיה דר' ינאי דשינוי רשות ואח"כ יאוש לא קני ויש ספרים דגרסינן הכא הא קנייה ותו לא ואפילו גרסינן ביאוש יש לפרש דהכי קאמר הא קנייה ביאוש ושינוי השם כדאמרין צמרוצה (סע דף קטו) הגג והגולן הקדשן הקדש ואפילו למאן דאמר יאוש לא קני משום דהא איכא יאוש ושינוי השם מעיקרא חולין והשתא הקדש ואח"כ מאי פריך החס"א צבי לרבא²⁰ דאמר יאוש קני מדכתיב קרצו ולא הגולן ואמאי דחיק לשנוי דגול קרצו דצבירה הא ממנה נפשך החס קני דאיכא יאוש ושינוי השם ומיפסיל להקרבא משום מצוה הצאה צעצירה כדאמרין הכא וכמו כן קשה צסוף היהא שמעתתא²¹ דדייק רבא דיאוש כדי לא קני מדכתיב קרצו ולא הגולן ועולא נפקא ליה החס מגולן דומיא דפסח דלית ליה תקנתא וי"ל דאם איתא דיאוש כדי קני הוא שלו קודם הקדש ותו לא חשיב מצוה הצאה צעצירה וכן מוכח לקמן צשמעתין גבי (נכרי²²) וליקנייהו צשינוי השם משמע דאי קנו ליה מצו נפקי ציה ולא חשיב מצוה הצאה צעצירה אבל אי יאוש כדי לא קני ועל די הקדשן קא קני ליה דאיכא יאוש ושינוי השם השתא אז חשיב מצוה הצאה צעצירה ובכולה שמעתין דלא חשיב מצוה הצאה צעצירה היכא דקני ליה מצינן למימר דקני קודם צאגודה²³ אפילו למאן דלא צבי אגד הא קני ליה קודם י"ט דאכתי לא חל חיוב מצוה ואי נמי אפילו צי"ט דלא דמי למקדיש דחל קנין והקדש ציחד והא דשמעינן ליה (צ) לעיל לעולא צהגול צתרא (סע דף קד) גבי פלוגתא דר"ש ורבנן צעורות של גג ושל גולן אי סתם גניצה יאוש צעלים או סתם גולה קאמר דקאמר עולא מחלוקת צסחם אבל צידוע דצרי הכל קני החס איכא יאוש ושינוי השם כדאמרין צהיהא שמעתא דמרוצה (סע דף קטו:) דמעיקרא קרו ליה משכא והשתא קרו ליה אצבוא והא דמשמע צריש הגולן קמא (סע דף קד) צהיהא דגול סאה דלף על גב דשינוי קונה חשיב מצוה הצאה צעצירה אף על פי שקנאו צשינוי מעשה קודם שצא לידי חיוב חלה החס דיחויא צעלמא הוא אי נמי שאני צרכה דאיכא נמי הזכרה לשם שמים ולפי שיטה זו צריק²⁴ ליישב סוגיא דהניחוקין (גיטין דף נה) דאמר עולא דצר חורה צין נודעה צין לא נודעה אינה מכפרת וסוגיא דהגולן צתרא וסוגיא דמרוצה ור"ת מפרש צענין אחר משום קשיא דעולא אדעולא והרבה הארכתני צמרוצה²⁵ וצפרק הניחוקין (סע דף נה):

(א) נראה דל"ל פ"י כגון הממונה בבית הנשיא בצרכיו וכיוצא בנשיא וכו'.

בעבירה, דטעמא דמצוה הבאה בעבירה לאו דאורייתא אלא מדרבנן ע"כ, ולפנינו אבאר הדבר יותר בס"ד.

מ"מ עדיין יש להקשות על הא שכתבו התוס' בשם הירושלמי דאין עשה דקודם הדיבור דוחה ל"ת, אלמא עשה דקודם הדיבור קיל, ואלו בגמ' דידן משמע אדרבה דעשה דקודם הדיבור חמיר טפי מלאחר הדיבור, דהא בפ"ק דיבמות רוצה ללמוד הגמ' דעשה דוחה ל"ת שיש בו כרת מפסח ומילה ותמיד שדוחין את השבת, ודחי מה לכולהו שכן ישנן לפני הדיבור כ"י. אבל לק"מ ד"ל דודאי עשה שנאמרה לפני הדיבור ולא נישנית כלל לאחר הדיבור גרע טפי כדברי הירושלמי, אבל היכא שנאמרה לפני הדיבור ונשנית נמי לאחר הדיבור אלים טפי משאר עשה שנאמרה לאחר הדיבור לחדוד הואיל והיא נאמרה לפני הדיבור ונשנית נמי לאחר הדיבור, ואלו אינהו לא נאמרו קודם הדיבור כ"י, והשתא א"ש דפסח נאמר במצרים

וודאי לא מסתבר לאוקמי סתם משנה כר"ש דלית הלכתא כוותיה כ"י.

שוב ראיתי להתוס' ברפ"ג דסוכה (דף ל) [ד"ה משום דה"ל] שכתבו תימה דבפרק כל שעה תניא דאינו יוצא ידי מצה בטבל ודריש לה מקרא תיפוק ליה משום מצוה הבאה בעבירה דקא אכיל איסורא ונפיק ידי מצה ע"כ. ונ"ל דהתוס' לטעמייהו אזלי דס"ל דאין עשה דמצה דקודם הדיבור דוחה ל"ת, דאל"כ לא קשה מידי דאי לאו קרא ה"א דאתי עשה דמצה ודוחה ל"ת דטבל של מעשר עני, והרי אין כאן משום מצוה הבאה בעבירה אלא אדרבה אפי' מצוה יש כאן כיון דעשה דמצה דוחה את ה"ל"ת, קמ"ל קרא דלא אלא ודאי כדאמרן, וש"מ דס"ל להתוס' דמצוה הבאה בעבירה אפי' מה"ת מילתא היא, אבל בפ"ק דסוכה (דף ט) כתבו התוס' אהא דממעט התם סוכה גזולה מחג הסוכות תעשה לך משלך וכן הא דאינו יוצא באתרוג הגזול משום לכם משלכם, דתיפוק ליה משום מצוה הבאה

האי דאמר' רפ"ק דיבמות אשכחן דאתי עשה ודחי ל"ת גרידא ל"ת שיש בו כרת מי דחי וכ"ת נילף ממילה כו' עד ממילה ותמיד שכן ישנו לפני הדיבור, השת' עשה דלפני הדיבור דחי עשה שלאחר הדיבור לא כ"ש דהוא עדיף כפי סברת הירושלמי, ע"כ, ועי"ש דמחמת כן פירש הוא כוונת הירושלמי באופן אחר. ועי' בשו"ת מהרש"ם ח"ו סי' קכ"ז שהעיר דמדברי האו"ז הנ"ל מוכח דלא ס"ל כחילוק הפ"י והשג"א.

כד. ומה שתירץ רבינו דכיון דנישנית גם לאחר הדיבור איכא ביה מעלה אם נאמרה קודם הדיבור, באמת כע"ז תירץ הפנ"י בקידושין דף ל"ח, ומתחלה הוא ביאר סברת הירושלמי, וז"ל "לענ"ד הטעם מכאן דכיון דאין מוקדם ומאוחר בתורה וכל כללי עשה ולא תעשה נאמרו בסיני א"כ כל היכא דכתיב העשה סתם משמע דאפילו במקום דאיכא לא תעשה אפ"ה יקיים העשה דעשה דוחה לא תעשה אם לא היכא דגלי קרא, משא"כ הכא בעשה דבערב תאכלו מצות שנאמר במצרים דאכתי לא הוי נהוג איסור חדש כלל לא שייך לומר דכיון דסתם משמע אפילו מן החדש דהא אכתי לא נהוג הוצרך קרא למעוטי, כן נראה לי. ולפי"ז נתיישב לי מה שמקשין העולם על דברי התוספות כאן דבפ"ק דיבמות (דף ה') מקשה הש"ס להיפך דלא מצינן למילף דעשה דוחה לא תעשה מפסח ומילה ותמיד שדוחין שבת דמה להנך שכן ישנן לפני הדיבור א"כ משמע דעשה דלפני הדיבור תמיר טפי לדחות לא תעשה וכן הקשה מהר"י מטראני ז"ל בחידושי. אמנם כן לענ"ד לא

כב. ויעוי' פירוש מחודש בחי' רבינו דוד לפסחים דף ל"ה שכתב ג"כ דקשה הדבר לדחות המשנה מהלכה, וכתב "והנראה בזה שדין התורה הוא שלא יעשה אדם את המצות ע"י עבירות כגון שאם אין לו מצה בער"פ אינו רשאי לגזול ולאכול, שע"ז נאמר בוצע בכך וכו', וזה ודאי דבר פשוט הוא ודין תורה, אלא שאם עשה כן איפשר שיהא יוצא ידי מצה שכבר קיים את מצותו, אלא שחכמים פסלו את המצוה הזאת שלא יצא בה ידי חובתו וזהו דין מהב"ע שהזכירו חכמים שאמרנו שהוא פסול של דבריהם, אבל שאינו רשאי לעשות אינו מדבריהם אלא מדברי תורה הוא, כי לא לרצון תהיה לו זאת המצוה וכו', ומזה הדין אמרו במשנתנו שאין יוצאין במצוה של טבל וכו' שנוח לו לאדם לבטל את המצוה משיאכל הוא מה שאסור עליו מדברי תורה או מדברי סופרים, אבל עדיין לא שמענו אם עבר ואכל אם הוא יוצא ידי מצוה אם לא, וע"ז הוצרכו לפרש שלדברי ר"ש אינו יוצא כלל וכו', מעתה אין אנו מוכרחים לומר בדין משנתנו שלא יצא ידי מצוה מדין מהב"ע, אלא שנאמר שלא אמרו במשנתנו אלא שאין לו לצאת לכתחילה בטבל וכו', ע"כ, והיינו דלפירושו אין כוונת המשנה אלא לומר דאין יוצאין במצוה של טבל לכתחילה, אבל אכתי אפשר דלרבנן יוצא בדיעבד ע"ש.

כג. ובאמת כבר קדמו בקושיא זו האור זרוע בח"ב הלכות פסחים סי' רל"ג, וז"ל "והייתי מקשה לו א"כ לדברך משמע דעשה דלאחר מ"ת עדיף מעשה דקודם מ"ת, א"כ מאי

גליזן הש"ס

גמ' ר"א ב"ר שמעון
אומר. פליג על אבהי
וכן שנת מד ע"א:
רע"י ד"ה ואמורין
בהנאה וכו' לשון
הקדש. אין זה המסקנא
לקמן עו"צ וז"ע:

[illegible][illegible]

ב'ו. וא"ת אמאי לא מסיק ליה כולה מילתא בהדיא דכתיב (יהושע ה) וישבת המן ממחרת הפסח ולא היה עוד לבני ישראל מן אלמא עדד השתא הוה להו לישראל ושמא ניחא ליה למיירש מדברי שורה: **עד** בזה **א"ר אריץ נשבתי** פ"י בקומטרס היינו מעבר לירדן ואילך דחשביה מארץ סיחון ועוד עד צואס אל קנה ארץ כנען היינו על שפת הירדן שהוא קנה ארץ כנען והיינו ארץ סיחון ועוד וי"מ איפכא דארץ נושבת היינו ארץ סיחון ועוד וקפי ליה נושבת לפי קצרהיה לגודרה מן מוצריה והוא ישוב וקנה ארץ כנען היינו סוף ארץ כנען: **צא** מהו ל"ג **מפצע** פ"י בקומטרס שלשים יום עמדו בערבות מואב לבני ומשנכמוה יהושע להימין הכינו להם גדה לדרך ג' ימים דכתיב צדוד שלשת ימים אתם עוזרים נמאם שכלו שלשים יום אבל משה ב'ו' גניסן ולמחרת ביום ח' דיבר הקב"ה עם יהושע שקודם לכן לא דיבר עמו שאין השכינה שורה מתוך עצמותו^א והיינו דכתיב והעם שרה מן הירדן בעשור לתלש והקשה ר"י מקרא אחרתא דכתיב ביהושע (דק"ג) ויהי מקנה שלשת ימים ויאמר יהושע אל העם התקדשו כי מחר יעשה ה' בקרבכם ונפלאות ומקנה שלשת ימים היינו יום עשירי וקאמר להו קאמר אלמא ב'י"א עברו וקרא קאמר בעשור לתלש וי"מ ספקא דדיבר עם יהושע ביום ל' דאלז משה שהוא ז' גניסן ואע"ג דאין שכינה שורה מתוך עצמות מ"מ מקנה היום ככולו וקאמר להו צדוד שלשת ימים תעברו את הירדן לבד מאותו יום שעומד בו יהושע את אחריתא מוקנה ג' ימים ע"ז אותו יום שחללם עמו הדבור דהיינו ל"ב כי מחר יעשה ה' ונפלאות דהיינו ל"ג יום^ב ויום עשירי בחודש ודומק הוא דבעוד שלשת ימים דקאמר הקב"ה חלוק ממקנה שלשת ימים דקאמר יהושע ועוד לא הו כמז צדוד שלשת ימים ישא ספרה (דנאשית ח) דהתם הו מתוך שלשת ימים דכתיב (שם) ויהי

חֲסִידֵי דָוִד לֹא דִיבַר עִמּוֹ אֵלֶּה דְּוָקָא בְּיוֹם לַיְלָא לְאַחַד מֵשֵׁה דִּהְיִינוּ
 בְּיוֹם עֵשֶׂרִי תַעֲבֹרוּ וּמִקָּהָ שְׁלֹשָׁה יָמִים דְּקֹאֲמַר יְהוֹשֻׁעַ לְהֵסֵב הַיִּינוּ
 בְּיוֹם לַיְלָא כְּמוֹ הָהוּא דְּפִסְקִים (דף יא:א) בְּמִיָּקָה תִּרְחִי וְעֵינֵי תִּלְהֵי וְכֵן
 בְּעֵרְבִין (דף ג:ב) מֵאִי קֹאֲמַר שְׂבַע וְהֵלֵךְ עֲבָד יוֹאֵל בְּשֵׁשׁ וּמֵשִׁנִּי שֵׁשׁ
 חֹדָשׁ תִּשְׁלַחְהוּ אֲלֵמָה אֵ"ע" שְׁהֵיבֹל מִשְׁמַט מִתְּחַלְחֵלִי קוֹרֵא מִקָּן שְׂבַע
 וְיֹאחֲזֵב עֲזִיזִי" פ' בְּקוֹנְטַרֵס אֵלֶּה כָּל ט"ו בְּלַדֵּי יוֹם יֵהֵר לְאִסְכּוֹר
 בְּתַנְחוּת שְׂפָקָר ר' שְׁמַעֲלֵל (דף ס:א) כִּי אִסְכּוֹר כִּי יֵהֵר עֹמֶר
 שְׁמִיתִי" פ' בְּקוֹנְטַרֵס אֵ"ע" דְּלִין אִסְכּוֹרֵי אִסְכּוֹר עוֹלָם דְּמוֹתֶרַת בְּשֵׁה
 ה' ר"ת הִרֵי הִפְרִי שְׁגַדֵּל בְּשֵׁנִי עֵרְלֵה אִסְכּוֹר לְעוֹלָם וְאִין לֹא הֵימָר וּפִי
 חֲזַל בְּשִׁמֵּשׁ ר"ל אִסְכּוֹרֵי אִסְכּוֹר עוֹלָם וְאִסְכּוֹר הַנֶּאֱחָה וְהִרֵ"ר יִיט
 לְגֵרוֹם אִסְכּוֹר" וְלִנְטוּעֵס וּכְלָאִים אִסְכּוֹר לְגַדְלֵס וְלִנְטוּעֵס וְהִקְסֵה לֹא
 ע' וְהִרֵ"ר מִשְׁה מְפֻנְעִיז"א מִפְרֵשׁ דְּעֵרְלֵה יֵשׁ הֵימָר לְאִסְכּוֹר עַל יְדֵי
 הִרֵי מִמַּהֲרִין יוֹם הַחֲרִין וְכֵן חֲדָשׁ חֲדָשׁ אִסְכּוֹר עַד י"ו בְּנִיסָן וְאֵם
 אִין בְּז"ד יְכוּלֵי לְחַמְרִין בְּשׂוֹם שְׁבַע עֶשְׂרִי אֲמֹר ר"י דְּלֵאחֲרֵין קֹאִי דִישׁ
 וְאִין קֵנֵה שְׂטִיטֵלֵה לְחַמְרֵה נֶאֱחָרַת מִשְׁחַס מִשְׁחַס מִה שְׁבַע בְּקֵנֵה
 וְשִׁי"ו אֵם אִחֵי אִחֵי לִמְ"ד הֵאֵר הַמְרוֹם מִתְּ"ר:

איסורו

וְלֹא הָיוּ צְרִיבֵי. שְׁנֵי חֲפָצִים מִן הָעֵץ שֶׁנִּלְחָשׁוּ: אֶל אֶרֶץ נוֹשֶׁבֶת. מַעֲבָר הַיִּרְדֵּן וְאֶלֶךְ שֶׁהָיוּ חֲשׂוֹבִים מֵאֲרֶץ כְּנָעַן וְעוֹבִים כְּדֵלֶשְׁכָּתָן בְּמִשְׁכָּתָהּ שֶׁהָיָה מִתְחַלֵּף לִכְנָס לָהּ וְקוֹרֵי לָהּ עֹשֶׂה^ט: קֶצֶה אֶרֶץ כְּנָעַן. צִבְרוֹת מֵאֲבָב שֶׁשָּׁמַם מִתּוֹ מֵשֶׁה שֶׁהָיָה אֶרֶץ הָאֱמוֹרִי וְעַל שֶׁפֶת הַיִּרְדֵּן שֶׁהוּא קֶצֶה כְּנִיסַת אֶרֶץ כְּנָעַן: חֶבֶר שְׁׁׁשִׁיִּם. שְׁנֵי חֲפָצִים שֶׁנִּלְחָשׁוּ מֵאֲמֹרִים לְדַמֵּי (שְׁמוֹת טו) וְיִסְעוּ מֵאֲמֹרִים וַיִּצְאוּ כָל צֵדָה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל מִדְבַּר סִינַי אֲשֶׁר בֵּין אֲרִיִּים וּבֵין סִינַי בְּחֻמֶּשֶׁת עֶשֶׂר יוֹם לְחֹדֶשׁ הַשָּׁנָה וּכְחֹמֶת בְּחֻמֶּיִם בְּשָׁבְתָם עַל סִיר הַבָּשָׂר וְגו' וּכְחֹמֶת (סג) הִנְנוּ מִמַּעֲרִיב לָסָם לְחֹם אֲלֻמָּה בְּשֶׁשֶׁה עֶשֶׂר בְּאַיִר הַשָּׁנָה הַתְּחִיל לִירֵד: וַיִּבְנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל^{טז} מֵאֲנָשִׁים יוֹם עֶמְלֹד וְשִׁבְעָה יוֹמֵי מִלִּדְּרֹם לְבֵית הַיִּרְדֵּן וּמִשְׁלֹשִׁים יוֹשֵׁעַ לְהִסְעוֹן הִרְעוּ לָסָם לָרֶגֶל לְדָרֶךְ ג' יָמִים וּבְשָׁלֹשִׁים עֶבְרָתוֹ אֶת הַיִּרְדֵּן לְדַמֵּי בְּעוֹד שְׁלֹשָׁה יָמִים וּכְחֹמֶת בְּשִׁעוֹר לְחֹדֶשׁ הָרֵאשִׁון:

צא עֲשִׂים וּשְׁלֵחַ לַמִּצְרַיִם וְסָן עֲשֵׂהָ
לְדִינוּן וְעֹשֶׁרִים (ג') דְּלֹאֲדָר לַמִּצְרַיִם וְהוּא
שִׁעְשַׁע בְּחֹלֶד (ב') יָמִים עֲבָרָה מִמֶּנּוּ
וְעֹשֶׁרִים וְשֹׁשֶׁה הָרִי כִּי עָלְדָר חֲסָר
הוּא: שִׁשֵּׁשׁ מִצְרַיִם חֲדָשׁ וְעֹלְרָה
וְכֹלָלָם: בְּכַנְיֹסֶתָן לְאַרְצָן. שְׁהִי בְּמִדְבָּר
לֵאלֹהֵי זֶרַע וְלֹא קָלְרוּ וְלֹא נִעְשׂוּ: וְהוּא
הָרִידִין שִׁינְהֻגוּ. הַחֲדָשׁ מִסּוּרֵם צ"ה מִסּוּבָה
וְקֹסֶבֶר עַל מִקּוֹם שֶׁלֹּא יוֹשְׁבִים
מִשְׁמֵמֹה וְכֹלָלָם מִצְרַיִם: שֶׁהָ
אִיסוּרֹה אִיסוּר עוֹלָם. אֵלָּה כֹּל שֶׁנֶּאֱמָר
עֹשֶׂר צִיָּסִין דְּכַמִּיב עַד עוֹלָם: וְאִין
אִיסוּרֹה אִיסוּר הִנָּה. דְּמִנֵּן (מִנְחֹמֶת דף
ט"ז) קוֹלֵר לְשִׁמְתָהּ וּמִכְלִיל לְנִשְׁמָתָהּ:
וְיֵשׁ הִיתָר לְאִיסוּרֹה. צִיָּס שֶׁשֶׁה עֹשֶׂר
עֲלֻמּוֹ אִיסוּרֹה יִתָּר אֵין יֵשׁ עוֹמֵר
קֶרֶב: בְּצִיָּים שְׁאִיסוּרֹה אִיסוּר עוֹלָם.
זֶרַע חֲטָה וּמִרְכָּן אִסוּרִים הַגִּפְּתִים
לְעוֹלָם: וְאִסוּרִין בְּהִנָּה. דְּכַמִּיב
(דְּבָרִים ט"ז) חֲדָשׁ * (שְׁנֵן הַקֶּדֶשׁ ט'): וְהוּא
הָרִידִין לְעִרְכָּה בְּשִׁתִּים. אֵלָּה הִעֲרֵלָה בְּהָה
בְּקִי"ו זֶה בְּשִׁי הַבּוֹכֵמֶת אַע"פ שֶׁהַשְּׁלֵשִׁי
אֵין זֶה שְׁאִין אִיסוּרֹה אִיסוּר עוֹלָם
מִיֵּהוּ אִיסוּר הַגִּנְהָ הוּא וְאֵין לוֹ הִיתָר
בְּמִוֶּן יְמֵי אִיסוּרֹה: רַבִּי אֱלִיָּהוּ בְּרִי"שׁ.
פְּלִיגֵי אֲלֻחָהוּ וְקֶבֶר חֲדָשׁ אִינוּ
עוֹהֶה בְּחִ"ל וְעֹלְרָה וְכֹלָלָם אִינוּ אֵלָּה
הַלֵּכָה אוֹ דְּבָרֵי סוֹפְרִים כְּדִקְלָמָן:
כֹּל

לאיסורו נותג בין בארץ בין בח"ל כלאים שאיסורן איסור הנאה ואין היתר לאיסורן אינו דין שיי בח"ל והוא הדין לערלה בשמים⁽⁷⁾ רבי אלעזר

ציוס השלישי יוס הולדת את פרעה וגו' לפיכך יש ליישב פירוש ח' יצא ואמר לו הקצ"ה בעוד שלשת ימים עם אותו יום שעמד צו ד' סוף יום שני שמקור ליום ג' והוא ציוס ל"ב בספוק סמוך לחמלת מלכותו בירמיה (ה) דכתיב מקץ שבע שנים שחלו איש את עבדו ופנו לגמורם ושבע לגרע פ' שאם פגע צו יוצל שנת' לו לרעיעתו או למכר שנים הכא נמי קרי תחלת יום ג' מקצה שלשת ימים: **שאין** אצ"ה שציוס ט"ו איקורו יתח אר עומר קרז ולפי זה אח"כ כ"י יהיה ד"ה דכתיב למאן דלחרת התם האיר המורת מתיר: **והוא** הדיון דע"ה רביעית מיהו איקורו איקור הנאה ואין לו היחר תוך ימי איקורו והקרי ר"ת דערלה זו בשנה רביעית קאמר דש היחר לאיקורו על ידי פ' פירש דערלה ממש קאמר דש היחר לאיקורו והכי פירשו' ש' היי רבינו חס דקמין בספרי ש' היחר לאחר איקורו משמע שהאיקור נפ' חסרוס צ"ד חדש אדר מנאל שממחרין יום החירו מש שאין ק' כנלחא' היחר לאיקורו לפי שגלז צו דלתי נאסר מה בגדל לאחר ג' שנים השגולא לאחר העומר הולא' והשנים חורס העומר

והוא הדין לערלה בשתיים. ואם תאמר טבל ותרומה ומעשר נילק

לומר דלא דחי עשה דקצירה דהא כל מה דעייל ביד נכרי שליש לא היו יכולין להביא ממנו עומר והי' מותרין בקצירה ודוחק לומר שכל התבואות שאכלו מעבור הארץ כולם לא הביאו שליש ביד נכרי וא"כ הי' להם לאכול מצה מאוחז שהביאו שליש ועיין מ"ש לעיל בזה:

עוד נראה דיש ליישב דמקרא דששת ימים תאכל מצות איכא לאוקמי בזמן הזה דמצה דאורייתא כדאמר לעיל וקימ"ל דבזמן שאין בהמ"ק קיים יום הנף כולה אסור מדאורייתא נמצא הוי ששה מן החדש דהיינו יום ראשון משום דחיות עשה דמצה וחמשה ימים שאחר יום הנף אך לפ"ז קשה דלמה לי לקבוע חובה בזמן הזה וכ"ש למ"ד מצה בזמן הזה דרבנן דא"כ אינו אלא חמשה ימים וצ"ל דס"ל כחירוף קמא של התוס' וניחא להו להקשות הכא בפשיטות טפי וק"ל:

בא"ד ומתריך דאין עשה דקודם הדיבור וכו'.
המפרשים כתבו דאע"ג דביבמות דף ו' אמרינ' איפכא מה למילה שכן ישנו לפני דיבור. היינו משום דנשנו גם כן אחר הדיבור אבל עשה דבערב לא נאמרו רק לפני דיבור ולא נשנו וכו' נראה להבין דברי תוס' במנחות דף ס"ז כתוב אחד אומר ששת ימים בסוף ערבי פסחים ילפינן וכו' ושם תרחי ש"מ עכ"ל. ולפי מה שכתבנו יש לומר דהיינו דלפי פשוטו משמע שאמרה תורה ששה מן החדש ממילא מוכח דהך דשבעת ימים רשות ולא מצוה דאי ס"ד מצוה היא א"כ כיון שנשנו בתורה כפ' משפטים ובפ' אמור א"כ למה לא ידחה לאו דחדש אלא ע"כ דלאו מצוה היא אלא רשות אלא כי היכא דלא נימא דלמא באמת קרא אחי לאשמעינן דיום א' רשות להכי קאמר מה שביעי רשות וכו' ודו"ק:

בא"ד ויבוא עשה דבערב וכו'. לכאורה קשה הא

אמרינן בפסחים דף ל"ז דאין יוצאין בטבל ומפורש

שם משום דכתיב לא תאכל עליו חמץ מי שאסורו משום

בל תאכל חמץ יצא זה שאין איסורו משום בל תאכל חמץ

אלא משום בל תאכל טבל א"כ בחדש ג"כ אין יוצאין מהאי

טעמא וצ"ל משום דאמרינן שם הא מני ר"ש היא דאמר אין

איסור חל על איסור ע"ש א"כ קוש' הירושלמי הוא אליבא

דרבנן אלא דלפמ"ש לעיל בשם הר"ש דס"ל דלמאי דאמר

בירושלמי דאפילו חטים שבעלי' אסורין דהיינו כשבאו

לארץ ישראל נאסרו כל תבואות שגדלו ע"ש. א"כ לפי מה

דאמר שם דלרבנן איכא משום בל תאכל חמץ משום דחל

איסור חמץ על איסור טבל באיסור כולל י"ל בתחילת ביאתן

כיון דכל התבואות נאסרו אין כאן איסור כולל דהא כל דבר

הבא לידי חימוץ אסורין באיסור חדש לפני העומר ויותר

קשה על מה שכתבו התוספות ברי"ה דף י"ג מעתה ואפי'

חטים שבעלי' כך אנו אומרים לא אכלו מצה כלילי פסח

וכו' שני' הי' שמצות עשה דוחה לא תעשה וכו' קשה יותר

לחוד לאחר ירושה וישיבה ומושב לחוד לאחר ירושה וישיבה קשה ל"ל ביאה דנסכים דהא כתב ב' כבר מושב דלאחר ירושה וישיבה וע"כ מצריך ביאה ומושב כדאמר לעיל חדא ועוד קאמר דאנא ביאה ומושב קאמינא אבל כיון דע"כ פליגא י"ל דנהי דלתנא דכי רבי ישמעאל קמא אין להקשות דילמא ס"ל דביאה קאי אעומר ומושב קאי אחרש ושניהם נוהגי' מיד דביאה ומושב בעינן, זה אינו כיון דלא מצינו שום מצוה דכתיב ב' ביאה ומושב אלא גבי עומר ע"כ ללמד דקאמר תדרי' קמא קאי אעומר וס"ל דכולה חדא מילתא הי' וקאי נמי אחרש מ"מ לתנא דבי ר' ישמעאל בתרא ליכא לאקשרי מויאכלו מעבור הארץ וגו' דמעיקרא לא אכלו י"ל דס"ל דנאסרו חדש מיד דס"ל מושב כל מקום שאתם יושבין וביאה דרישא דקרא היינו רק על הבאת העומר שלא נצטוו עד לאחר ירושה וישיבה ובאמת הא דאכלו ממחרת הפסח היינו משום דהאיר המזרח מתיר וקושי' הש"ס אינו אלא לתנא דבי ר' ישמעאל קמא ולפ"ז אתי שפיר טפי הא דקאמר בירושלמי מה שתגרי נכרי וכו' וכו' וכו' ישמעאל דהא כבר כתבנו פרושו לעיל דאי נימא דקרא דוהבאת' את העומר ראשית קצירכם מיירי לאחר ירושה וישיבה ע"כ צ"ל דקצירכם ולא קציר נכרי' היינו דאין חדש נוהג בשל נכרי כלל דליכא לפרושי מה שמצאו ביד נכרי כיון דאין הבאת העומר אלא לאחר ירושה וישיבה וא"כ ממילא די"ל דאיסור חדש הי' מיד אפילו בשל עלי' שפיר אכלו ממה שתגרי נכרי' וכו' כדמוכח מהא דכתיב גבי הבאת העומר ולא קציר נכרי' דאין עומר בא מן הנכרי וה"ה דאין חדש נוהג בשל נכרי' דהא בהא תלי' כדאיתא במנחות ודו"ק:

בתוספות ד"ה דאקרוב עומר וכו'. בירושלמי

מקשה וכו'. הקשו המפורשים הא דמקשה

בירושלמי מהכא והוי ל' להקשות ממה שאמרו במנחות

כתיב ששת ימי' תאכלו מצות וכתיב שבעת ימים תאכל

מצות הא כיצד ששה מן החדש שבעה מן הישן ואמאי ליתא

עשה דמצה ולידחי ל"ת דחדש ותו דלא שייך בזה תי' התוס'

גזירה כזית ראשון דבראורייתא לא שייך גזירה ושמעתי

מאמאי' הגאון ז"ל דהוי מצי למימר הא דלא דחי משום*

דאסור לקצור לפני העומר ובהא לא שייך דניחי עשה דאכילת

מצה ולידחי לאו דקצירה משום דלא הוי בעידנא דמיעקר

לאו דקצירה מקיים עשה דאכילת מצה אבל הכא כיון דבאותו

הפעם הי' שריין בבקעת יריחו כדכתיב בקרא דיהושע

וקימ"ל דאין מביאין את העומר מבקעת יריחו וקימ"ל נמי

ממקום שאי אתה מביא אתה קוצר א"כ שפיר מקשה דהא

לא הי' איסור בקצירה אלא באכילה וליחי עשה דאכילת

מצה ולידחי ולפי מ"ש לעיל בתוס' ד"ה כל מצווה וכו'

דס"ל להתוס' הא דאמרי' ברי"ה קצירכם ולא קציר נכרי היינו

דוקא לענין הבאת העומר וכן לענין קצירה דתלי' בהבאת

העומר מותר בשל נכרי א"כ י"ל כפשטא דשפיר מקשה דאין

[23/07/2018]

* עיין מג"ח [מצה ש"כ] שכתב דקציר מצה לא אסרה התורה כלל.

לומר דלא דחי עשה דקצירה דהא כל מה דעייל ביד נכרי שליש לא היו יכולין להביא ממנו עומר והי' מותרין בקצירה ודוחק לומר שכל התבואות שאכלו מעבור הארץ כולם לא הביאו שליש ביד נכרי וא"כ הי' להם לאכול מצה מאוחן שהביאו שליש ועיין מ"ש לעיל בזה:

עוד נראה דיש ליישב דמקרא דששת ימים תאכל מצות איכא לאוקמי בזמן הזה דמצה דאורייתא כדאמר לעיל וקימ"ל דבזמן שאין בהמ"ק קיים יום הנף כולה אסור מדאורייתא נמצא הוי ששה מן החדש דהיינו יום ראשון משום דחיות עשה דמצה ותמשה ימים שאחר יום הנף אך לפ"ז קשה דלמה לי לקבוע חובה בזמן הזה וכ"ש למ"ד מצה בזמן הזה דרבנן דא"כ אינו אלא חמשה ימים וצ"ל דס"ל כחידוש קמא של התוס' וניחא להו להקשות הכא בפשיטות טפי וק"ל:

בא"ד ומתריך דאין עשה דקודם הדיבור וכו'.
המפרשים כתבו דאע"ג דביבמות דף ו' אמרינ' איפכא מה למילה שכן ישנו לפני דיבור. היינו משום דנשנו גם כן אחר הדיבור אבל עשה דבערב לא נאמרו רק לפני דיבור ולא נשנו ובוזה נראה להבין דברי תוס' במנחות דף ס"ז כתוב אחד אומר ששת ימים בסוף ערבי פסחים יליפין וכו' ושם תרחי ש"מ עכ"ל. ולפי מה שכתבנו יש לומר דהיינו דלפי פשוטו משמע שאמרה תורה ששה מן החדש ממילא מוכח דהך דשבעת ימים רשות ולא מצוה דאי ס"ד מצוה היא א"כ כיון שנשנו בתורה בפ' משפטים ובפ' אמור א"כ למה לא ידחה לאו דחדש אלא ע"כ דלאו מצוה היא אלא רשות אלא כי היכא דלא נימא דלמא באמת קרא אחי לאשמעינן דיום א' רשות להכי קאמר מה שביעי רשות וכו' ^{אוצר החכמה} ודו"ק:

בא"ד ויבוא עשה דבערב וכו'. לכאורה קשה הא אמרינן בפסחים דף ל"ו דאין יוצאין בטבל ומפורש שם משום דכתיב לא תאכל עליו חמץ מי שאסורו משום בל תאכל חמץ יצא זה שאין איסורו משום בל תאכל חמץ אלא משום בל תאכל טבל א"כ בחדש ג"כ אין יוצאין מהאי טעמא וצ"ל משום דאמרינן שם הא מני ר"ש היא דאמר אין איסור חל על איסור ע"ש א"כ קוש' הירושלמי הוא אליבא דרבנן אלא דלפמ"ש לעיל בשם הר"ש דס"ל דלמאי דאמר בירושלמי דאפילו חיטים שבעלי' אסורין דהיינו כשכאו לארץ ישראל נאסרו כל תבואות שגדלו ע"ש. א"כ לפי מה דאמר שם דלרבנן איכא משום בל תאכל חמץ משום דחל איסור חמץ על איסור טבל באיסור כולל י"ל בתחילת ביאתן כיון דכל התבואות נאסרו אין כאן איסור כולל דהא כל דבר הבא לידי חימוץ אסורין באיסור חדש לפני העומר ויותר קשה על מה שכתבו התוספות ברי"ה דף י"ג מעתה ואפי' חיטים שבעלי' כך אנו אומרים לא אכלו מצה בלילי פסח וכו' שני' הי' שמצות עשה דוחה לא תעשה וכו' קשה יותר

לחוד לאחר ירושה וישיבה ומושב לחוד לאחר ירושה וישיבה קשה ל"ל ביאה דנסכים דהא כתב ב' כבר מושב דלאחר ירושה וישיבה וע"כ מצריך ביאה ומושב כדאמר לעיל חדא ועוד קאמר דאנא ביאה ומושב קאמינא אבל כיון דע"כ פליגא י"ל דנהי דלתנא דכי רבי ישמעאל קמא אין להקשות דילמא ס"ל דביאה קאי אעומר ומושב קאי אחדש ושניהם נוהגי' מיד דביאה ומושב בעינן, זה אינו כיון דלא מצינו שום מצוה דכתיב ב' ביאה ומושב אלא גבי עומר ע"כ ללמדך דקאמר תר"י קמא קאי אעומר וס"ל דכולה חדא מילתא הי' וקאי נמי אחדש מ"מ לתנא דבי ר' ישמעאל בתרא ליכא לאקשרי מויאכלו מעבור הארץ וגו' דמעיקרא לא אכלו י"ל דס"ל דנאסרו חדש מיד דס"ל מושב כל מקום שאתם יושבין וביאה דרישא דקרא היינו רק על הבאת העומר שלא נצטוו עד לאחר ירושה וישיבה ובאמת הא דאכלו ממחרת הפסח היינו משום דהאיר המזרח מתיר וקושי' הש"ס אינו אלא לתנא דבי ר' ישמעאל קמא ולפ"ז אתי שפיר טפי הא דקאמר בירושלמי מה שתגרי נכרי וכו' וכו' ישמעאל דהא כבר כתבנו פרושו לעיל דאי נימא דקרא דוהבאת' את העומר ראשית קצירכם מיירי לאחר ירושה וישיבה ע"כ צ"ל דקצירכם ולא קציר נכרי' היינו דאין חדש נוהג בשל נכרי כלל דליכא לפרושי מה שמצאו ביד נכרי כיון דאין הבאת העומר אלא לאחר ירושה וישיבה וא"כ ממילא די"ל דאיסור חדש הי' מיד אפילו בשל עלי' שפיר אכלו ממה שתגרי נכרי' וכו' כדמוכח מהא דכתיב גבי הבאת העומר ולא קציר נכרי' דאין עומר בא מן הנכרי וה"ה דאין חדש נוהג בשל נכרי' דהא בהא תלי' כדאיתא במנחות ודו"ק:

בתוספות ד"ה דאקרוב עומר וכו'. בירושלמי

מקשה וכו'. הקשו המפורשים הא דמקשה בירושלמי מהכא והוי לי' להקשות ממה שאמרו במנחות כתיב ששת ימי' תאכלו מצות וכתיב שבעת ימים תאכל מצות הא כיצד ששה מן החדש שבעה מן הישן ואמאי ליתא עשה דמצה ולידחי ל"ת דחדש ותו דלא שייך בזה תי' התוס' גזירה כזית ראשון דבראורייתא לא שייך גזירה ושמעתי מאמ"ו הגאון ז"ל דהוי מצי למימר הא דלא דחי משום* דאסור לקצור לפני העומר ובהא לא שייך דניתי עשה דאכילת מצה ולידחי לאו דקצירה משום דלא הוי בעידנא דמיעקר לאו דקצירה מקיים עשה דאכילת מצה אבל הכא כיון דבאותו הפעם הי' שריין בבקעת יריחו כדכתיב בקרא דיהושע וקימ"ל דאין מביאין את העומר מבקעת יריחו וקימ"ל נמי ממקום שאי אתה מביא אתה קוצר א"כ שפיר מקשה דהא לא הי' איסור בקצירה אלא באכילה וליתי עשה דאכילת מצה ולידחי ולפי מ"ש לעיל בתוס' ד"ה כל מצווה וכו' דס"ל להתוס' הא דאמר' ברי"ה קצירכם ולא קציר נכרי' היינו דוקא לענין הבאת העומר וכן לענין קצירה דחלי' בהבאת העומר מותר בשל נכרי א"כ י"ל כפשטא דשפיר מקשה דאין

[23/07/2018]

* עיין מניח [מצה ש"כ] שכתב דקציר מצוה לא אסרה התורה כלל.

ד' תר"ח בשבט ה'תר"ח ירחל ל' שם
בגתה קטיו וכבר חסדה פ' שם בגמ'
כ' ש' ש' רש"י השב"כ כ"ס פ' ה"ר
ש' ש' ש' ש' ש' ש' ש' ש' ש' ש' ש'
כונס פ' ש' ש' ש' ש' ש' ש' ש' ש'
גמ' ש' ש' ש' ש' ש' ש' ש' ש'
מחשבו ש' ש' ש' ש' ש' ש' ש' ש'

[illegible]

לֹא יִיחַד. וְהָאֵם סָה חִזַּל לְחֹדוֹר וּלְבֹרֵךְ (כִּסּוּס) חֲקֵלֵיכֶם בְּכִסּוּס. נִזְלָה דְבִחָה לִירֵךְ
לְעוֹסֵת הַשָּׂרִי. וְהָיָה בִּיחָד כְּמַשָּׁל לְחֵלֶם קָשָׁה מְעִיר. שֶׁ אֵם אֵין לוֹ יִרְקוֹת וְחֵלֶם
וְיִזֵּל לְחֹדוֹר חֲזָר שֶׁלֹּא יִרְקוֹת. לְחֹפְכֵם וּנְפִישָׁה מְסוּגָה שֶׁנִּמְנָה (כִּסּוּס כְּמַשָּׁל)
בִּלְלֵי דְחָס אֵין לוֹ יִרְקוֹת. חֲזָר דְבִרֵּךְ חֲזָר שֶׁנִּבְרַחְתּוּ כְּפִיכָה חֲשִׁילָה מִן לִשָּׁה :

וַיֵּצֵא יְהוָה יְהוֹשֻעַ בְּלַע מִצָּה (יג)
יֵצֵא (ט) יב דַּעַם מְרוֹר
מִצָּה וּמְרוֹר כִּאֲחֵד יג יְדֵי כ
יֵצֵא י וַאֲם בְּרַכֵּם בְּסִיב וּכְל
שֶׁאֵין דְּרֵךְ

ו' אבר (יא) כחצי זית וח
שלא ישרה, שו [גנ] בין
אכילת (טו) פרס : (ג)
ז' ע [גנ] אין חיוב אכילת מז
(י) בלבר : הסג וסגו לעשות
ללמי מרס [טו] לעושים כסס (יז)

באר
 ורעכענען מ'ן פסח מ'ן
 יסע. וואס פסח מ'ן
 געט טענהען וואס מ'ן
 נאכט פסח דוקא אס
 פ'סע טענהען שקורן
 י' ר'ען מערבן פאר
 פ'סע מערבן טענהען
 מ'רוקען וואס מ'ר'ענע

דריטע
 נאכט מערדע וואס
 מ'נאכט מערדע וואס
 (ס'ו) ל' יאס
 יאס מ'י פ'סע
 העכערן נאכטע
 פ'סע י' וואס
 (י'ס) פ'סע

חכמת

ה' בדין אם די בסרור
בזרי על ארח משנת
מ'ס סט ברין הוה
ך כתב המגא' בשם
יום דף קירר דקאר
ה' דלינא ספח כדרא'
ה' נגמר שמיני

מלכות וממורות יאכלוהו כ"ה הכל
ללכת ידי שניהם למען לא יקח
ח אבי עזרי בעור. וכ' הסעוד שרש'
רש"ל וכן נהג מהר"ל מפרסא ואף
וב"ב רמ"א וכן רמ"י נו

מלואו נזר ע"כ הוא ש"ס
מלוא דע"ו קא"י נ"כ ול
נמה דלא לריך ליה אב"ל
כרוך לא הוי הספק ולכא
הספק דמי כהנה"כ

בדעבד אין לחוש לחזון
אכילת מרור. דא'ל שיה
פזס השני' דהיאך יבדק
ממנו בראשונה אין מנ
על המרור והטעם כה
הענין.

בנצל היה המרדור למטה כיון שלא
מטה דאורייתא ומנצל מרדור למטה
חף חם לא ירם שטור מרדור לו
רמזונה עד סוף חיליה אסרונה . ו
לכלום כיום מזה וכן מרדור בשטור
מקויר לחלש בכל יום פח חלש שילא
שוברין אחזה הוי מוסק ביים רמז

א"כ לא מוכח ממעשיו דמירו גי' ה' לנבי מירו עי'ם לזלוזי בדרבנן במירו כוונה כיון דהוי דרבנן וצ"כ הם בכדי אכילת פרס שקייל סיורא כות מחמשה מינים שבה אם יא' א' לו קמ' מצות א"צ כוונה בזה לא יא' רב'ם מ' חמ'ס לחבורה עב אית' מ'.

ורענן ס'ל כז
סח להכריח
דל"ג הסכימו
חזו במנהגים
לדל"ג

ל הכריזה כמו
 כ" קצ"ז ס"ו
 דכא חגריין
 ולכח לא כמר
 למרדווייזו חלל
 מן המוכר
 ר"ב ר"ב חסד

[illegible]

ו' כסיו כח וי'ד
ול לקח ס' הר'ב
ר מנח' אילנה שר
והפ' שצוה חילוק
ס גלי'ד דכיון ס
למטה דלמטה ער
ולקח ס' הר'ב
רע חילוק אלו'ב

ה' דלא בעי כוונה
הוי כיון דאין כאן
כוונה דרוך : והנה
הוא אם היה כיוון
א. ללאורה היה
ה' ברע, אבל לשי
מ"א שם בחכמי

[illegible]

מחצית
מִחְצֵית הַכֶּסֶם לְמֹאֲסָם
וְאִי וְאִדָּה כִּיּוֹן לְאִשָּׁה
וְלֹא וְלֹא אֵין מִסְפִּיקוֹת
סֶה בִּין מִסְפִּיקוֹת
מֵלֹאס וְדֹאק נֶסֶה
וְהַכְּרִיבִינָה הֵדָּה כְּתוּבָה
בְּסִמְפִּיקוֹת וְאִשָּׁה כִּי
(סִפִּין ע"י) וְאִשָּׁה
וְאִשָּׁה לְיִצְחָק וְאִשָּׁה
וְאִשָּׁה מֵלֹאס מֵרֹד וְאִשָּׁה
וְאִשָּׁה עַל אִשָּׁה
וְאִשָּׁה וְאִשָּׁה
עַל הַמִּדְּוָה. לֵב יִכְרֹךְ

387 עמוד table

א' לה'כ' גשם מרור. ולא יזי הספס. ו
מ'ע' נכסלה' ה'יו' ד'פס'ר' למס'ר
נפח' ר'ל' א'פ'ס' ש'כ'ח' נ'פ' ה'י' ס'י
(ס'י' א' נ'פ'י'ב'ו' ב'ו' ר'ל' כ'ת'מ' ס'י
ק' י'ו' ג'לי' כ'ו'ונ' כ'ו' נ'צ'ר'י' ד'פ'ל'מ'י'
ו' ס'ת'פ'ס'ק' נ'ח'ל'נ'ו' נ'צ'ר'י' (ר'ל' כ'ג'
י'ד' ה'ו' ד'ר'כ'י' א'ל' ק'ב' ל'ט'ו'נ'ל' ו'ר'
ד'ע'ת' ה'ר'ץ' ו'ס'ס' ו'מ'י'ן' ג'י'י'. ו'פ'ס'
ל'מ'ד' מ'ז'ו'ס' א'י' כ'ו'ונ' ד'וק'ס' ו'פ'ס'
ד'ק'י' מ'ז'ו' ל'ר'י'ס'ת' כ'ו'ונ' ד'ר'ע' ל'ע'
ד'ק'י' ל'מ'ד' א'י' כ'ו'ונ' כ'ס'ס' ל'ל' ו'פ'ס'
ס'ב'י' ד'ר'ע' ס'ט'ע'ל' ד'ל'ג' א'ל' ס'כ'נ'ר'
מ'וד' כ'מ'ס' מ'מ'ל' א'ל' כ'ת'ו'ר'ו' ו'י'
ו'י' ו'א'ל' מ'ז'ו' מ'ז'ו' מ'ז'ו' מ'ז'ו' ו'י'

100

אֲחִיכִּי לְהַם מִלֹּחַ
 יִקְרֹת לְעִבְיֹל אֶל
 סִכְרִי לְנִתְחֹל
 וְקִיס כִּי הוּא דַעַת
 וְנִי כְּחֶמֶר שְׂמֹלֵל
 וְחִיב דֵּאֵל
 עַל כֵּלֵּךְ אֵל לֹא יֵדַע
 וְדַעַת סִרְיֹן וְסֵי
 אֲבֹל אֵל חִיטֹּר וְהֵם
 אֶל כִּי קִיֵּל כְּהִרְיֹן
 אֶל דִּקֵּן קִיֵּל בִּנְאֵל
 וְאֶלֶף מִסֹּחַ דִּחֵל
 וְנִי מִיֵּסִי וְנִי מִיֵּסִי
 וְנִי מִיֵּסִי אֶלֶף מִיֵּסִי

ירקות שאדם יוצא בהם י"ח בפסח אין מסככין בהם וכו' מוכח משם דירקות דרכן להיות דקין ומתייבשין מהר לכך נראה מזה שרעטיך של עכשיו אינו בכלל מרור שהרי שרשו עב וחזק ואף אם מתייבש קצת אינו מתמעט משיעורו ולמה יהי' אסור לסכך בו אלא ודאי שהוא אינו בכלל מרור דמתניתין כדמוכח בסוכה שם עיי"ש ודויק:

סי' שכ"א. נלפענ"ד שאם אכל מצה בלי ברכת המוציא תחילה דאינו יוצא בו כיון דאסור לאכול בלי ברכה ואחז"ל כל הנהנה מעוה"ו בלי ברכה כאלו גזל את אביו וכו' נמצא דהאכילה באיסור הוי מה"ב כמו במצה גזילה שאינו יוצא בה ואף באיסור דרבנן אמרינן מה"ב כמו שמשמע בכמה דוכתא וכו' כן נראה בדעתי פשוט:

סי' שכ"ב. דמהרש"א בר"פ ע"פ בתורה לא יאכל ומהו לא יאכל וכו' והקשה הוא דלמה לא תרצו בבצקות של נכרים ותי' כיון דעכ"פ יש בו טעם מצה אסור לאכלו מבעו"ו והנה לפ"ז הי' נראה דגם מצה מבושלת אסורה בע"פ דאף דאין יוצאין בה בפסח לאו דאין בה טעם מצה רק מכח דע"י הבישול או"ל ל"י תורתא דנהמא ואין עליו תורת לחם אך מ"מ טעם מצה יש בו ולכך הוי כמו בצקות של נכרים דאסור לאכלן מבעו"ו וכן מוכח מדברי התוס' גופא מדלא תרצו דהכוונה שלא יאכל מצה מבושלת בע"כ דאף מבושלת אסור כל היום ולא כמ"ש האחרונים להתיר במצה מבושלת ועיין בספרי בגדי יו"ט בש"ס דף י"ט כתבנו שם כסברת המהרש"א דאף שיש בו טעם מצה כל שאין יוצאין בה מותר בע"פ ומישוב ק"ר הצ"ח שם וכתבנו דתליא בב' טעמים אם איסור מצה ביום הוי מכח לתאבון או מכח ברכה:

סי' שכ"ג. במ"ש בסי' תע"ה ובלבד שלא ישהא בין אכילה לחברתה

כא"פ עיין במג"א שכתב דלאו דוקא הוא רק שלא יהא מתחלת אכילה עד סוף אכילה כא"פ ועיין בחבורי עה"פ מה"ק שהארכתי בזה וכעת נראה סיוע גדולה לדברי ות"ל שהנחני בדרך אמת שמצאתי ברש"י מנחות דף ע"ה ע"ב ד"ה והוא שאכלן לאותן פירורין כשיעור אכילת פרס וז"ל שלא שהא בין פירור לפירור יותר מכא"פ דהתם הוי אכילה ויוצא בה י"ח עיי"ש א"כ מוכח להדיא מפירש"י

וכמו שקיי"ל לקמן בסעיף ג' במי שהוא איסטנים דמתענה כדי שיאכל בלילה לתיאבון אף ששאר אדם אסור לו להתענות בע"פ אם כוונתו לאכול לתיאבון מותר א"כ ה"ה להיפוך אם מרגיש בנפשו שאם אוכל בשחרית אוכל גם בלילה לתיאבון אבל אם מתענה או מחמת חולשת התענית אינו אוכל בלילה לתיאבון או מצוה לו שלא להתענות אף שהוא בכור ואף לפי הטעם שאיתא בספרים יש חשש סכנה בבכורים מ"מ כיון דכוונתו באכילתו לשם מצוה שומר מצוה לא ידע דבר רע ומה"ט מותרין לאכול על סעודת ברית מילה וכדומה דכל שיש מצוה בדבר ליכא חשש סכנה דשומר מצוה לא ידע דבר רע וכמו דקמ"ל לעיל סי' תנ"ה באם נפלה התקופה או מת בעיר שאין לשמוך מים של מצת מצוה וכן מבואר במג"א בסי' ר"ו שאם בירך על המים ואמרו לו שיש מת בעיר עיי"ש וה"ה נמי הכא דכל שכוונתו לצורך מצוה ליכא חשש סכנה ולפ"ז באם ע"פ בשבת שמתענין בה' אם יודע הבכור ומרגיש בנפשו שתמיד לאחר התענית הוא חלוש ולא יהי' יכול לבדוק בעצמו שיש טרחא בדבר וכדומה או לא יתענה אף שאפשר לצוות לאחר לבדוק כיון דקיי"ל בכל דבר דמצוה בו יותר מבשלחו אי"כ עדיף טפי שיבדוק בעצמו לכך מותר לו שלא להתענות כדי שיהי' יכול לבדוק בעצמו ויקיים המצוה בו וכל כה"ג שומר מצוה לא ידע דבר רע כנ"ל נכון לסמוך בזה במלתא דרבנן:

סי' שי"ז. שא"לה בנדון תענית בכורי בע"פ אם מהני הסיום שאינו בזמנו להשהותו עד ע"פ ולעשותו. הנה בגוף הדין אם ראוי כלל לשהות הסיום על זמן אחר עיין בחבורי שנות חיים שהבאתי רא' לכאן ולכאן אך זה אם ראוי לעשות כן או לא אבל לדחות תענית בכורים דהוי מדינא זה לא מהני רק סיום בזמנו אבל לא לעכבו מזמן אחר לע"פ ודאי אין ראוי לעכבו ולא מהני לדחות התענית בזה:

סי' שי"ח. שא' באונן בליל פסח הנה מצה מחויב לאכול וגם ד' כוסות

ישתה רק הסדר ישמע מאחרים:

סי' שי"ט. בנדון שאלתו ידע דבארקיס שלנו אינם סלקא המבואר בפוסקים ואדרבא הבארקיס שלנו המה מתוקים ומכ"ש דאין בהם חריפות כלל:

סי' שי"ב. עיין בסוכה י"ג ע"ב דקאמר שם

חית

1
ואוצר החכמה

מפרש"י דלא כהמג"א רק כל שלא הוא הפסק בין אכילה לחברתה בכא"פ מצטרף אף אם שהו האכילות יותר הרבה ומבואר דלא כהמג"א וברש"י ברכות ל"ז סיוע יותר ד"ה והוא שאכלן בכא"פ שלא ישהא משהתחיל לאכול שיעור כזית עד שגמר אכילת השיעור יותר מכא"פ וכו' ואם שהא יותר אין האכילות מצטרפות והו"ל כאוכל היום כחצי זית ולמחר כחצי זית וכו' ואין בו חיוב כרת אם חמץ עכ"ל ולכאורה תמוה שרש"י סותר אהדדי שבמנחות פ"י כ"ך שלא יהי' ההפסק כא"פ ובברכות פ"י להימוך ולפמ"ש א"ש כמין חומר ולכך דייק רש"י במתק לשונו בשני מקומות דבמנחות שם סיים דהתם הוי האכילה וי"ח כלומר לענין מצוה כל שלא שהא בין פירוד לפירור כא"פ הוי אכילה כמ"ש בחידושי מכת כל הראוי לבילה וכו' אבל בברכות מיירי לענין חיוב חמץ דלא שייך כל הראוי לבילה לענין איסור כמ"ש בחידושי שם ולכך פרש"י דבעינן שלא ישהא מתחלת אכילה וכו' ולכך סיים ואין חיוב כרת אם חמץ הוא כלומר לענין זה לא הוי הפסק כל ששהא יותר מתחלת אכילה אבל לענין מצוה שפיר מצטרף כל שלא הוי הפסק בין אכילה לאכילה כא"פ ות"ל שהנחנו בדרך אמת גמור בט"ד :

ס' שכ"ד. במ"ש בסי' ת"פ סעיף א' ואז נאמר יהללך הנה בזה רבו הדעות אם לחתום בישתבח או ביהללך ולדעתי נראה להכריע דלאותן שמתנהגין כדעת הב"י לומר הלל בב' הלילות של פסח או כיון דגומריה הלל בבה"כ עם הברכות א"כ כבר אמר יהללך בסיום בבה"כ לכך יסיים בישתבח דברכת יהללך כבר אמר ולכך יסיים בישתבח וזה נראה דעת הטור דס"ל דחותם בישתבח אבל אותן שאין אומרים הלל בבח"כ או יסיימו ביהללך כמ"ש הש"ע כאן ובזה א"ש להשוות דברי הפוסקים שלא יהי' חלוקים דנ"ל דכ"א מדבר לפי מנהגו ועכ"פ להכרעה נראה לעשות כן :

ס' שכ"ה. שאלתו בנדון היארע חטין אם יש בזה צד היתר :

תשובה. היות כי הדבר שעת הדחק נראה למצוא צד היחור כיון דגם היארע לא יצא מכלל ספק ולמא נורע קודם לעומר ובפרט לפמ"ש הש"ך דדי אם השריש ג"י קודם לעומר ומה שתמהו עליו בארתי בתשו' ליו"ד דדבריו נכונים וא"כ י"ל

דנורע מעט ימים קודם לפסח וא"כ הוי רק ספק חדש וי"ל. דהוי ס"ס אולי אין חדש נוהג בשל עכ"ס כדעת הב"ח ואת"ל נוהג ולמא השריש קודם לעומר ולצרף לזה גם דעת הסוברים דחדש בזה"ז דרבנן ודי בספק אחד דספק דרבנן להקל אך היות כי רוב הפוסקים ס"ל דחדש בזה"ז מן התורה וגם ס"ל דנוהג גם בשל עכ"ס נראה לצרף לזה כיון דיש חטין ישן רק דיש בזה חשש חימוץ נראה ליקח היארע חטין שאין בהם חימוץ ולערבן ברוב חטים ישנים ואז החימוץ נתבטל בסמ"ך בתוך החטין החדשים והחטין החדשים מכח איסור חדש יתבטלו בישן כדין איסורין מבטלין זא"ז ואין בזה חשש אין מבטלין איסור לכתחלה דבזה יש לסמוך ע"ז רוב הפוסקים דכל עיקר איסור דאין מבטלין הוי רק דרבנן ובדרבנן שוב נסמך ע"ד המקילין דאין חדש בשל עכ"ס או כדעת דס"ל דחדש בזה"ז דרבנן ודעת הרמב"ם דאיסור דרבנן מותר לבטל לכתחלה וגם י"ל דדוקא ודאי איסור אין מבטלין לכתחלה אבל ספק איסור מבטלין דהרי קי"ל דאם כבר נתערב מותר להוסיף ולבטל ובנתערב הוי גמי כל חד ספק איסור וכך לי ספק איסור בלי תערובות כמו ודאי איסור וכבר נתערב וגם י"ל ע"ד שכתב הדרישה הובא בפמ"ג דכל דבר החשובין שאין בטלין אם יש להם היתר אח"כ בטלין הרי דזה קיל מה דיש לו היתר אח"כ כן י"ל ה"נ בזה דמה דאמרינן אין מבטלין איסור לכתחלה היינו רק איסור שאין לו היתר אח"כ אבל במה שיש לו היתר אח"כ מותר לבטלו לכתחלה וזה נראה כוונת חד"מ שהביאו הפוסקים בסי' צ"ט דחולק על הרמב"ם וס"ל דאף איסור דרבנן אין מבטלין וכתב דל"ד לעצם שנשרו מן הדקל דהתם מקלי קלי איסורא ודבריו תמוהין דהרי הש"ס לא תירץ זה רק למה דפריך אח"כ דהוי דשיל"מ ע"ז מתרץ דש"ה דמקלי קלי איסורא אבל למה דפריך תחלה והא אין מבטלין משני ה"מ בדאורייתא אבל בדרבנן מבטלין ולפי הנ"ל י"ל כך דהוא ס"ל דמה דמחלק בין דאורייתא לדרבנן היינו רק ביש לו היתר אח"כ או בדרבנן מבטלין אבל במה שאין לו היתר אח"כ אף בדרבנן אין מבטלין רק דהוי קשה לו איך שייך לומר דמה דהוי יש לו מתירין קל לענין ביטול הרי אדרבא דשיל"מ חמור ואינו בטל ולכך תירץ כיון דהוי מקלי קלי איסורא א"כ לא תני דשיל"מ

שיעור אכילת יוה"כ הוא צככותצת, כמבואר צאמת צכריתות (דף י"ד) שהשלימו לככותצת, ולפי ה"ל י"ל ללכאורה קשה קושי' השואל ומשיב מהדו' ד' ח"א (סי' י"ט) ה"ל ד"ל דאף דעלמא אינו חייב משום יוה"כ רק צככותצת, מכל מקום צמחני' שפיר י"ל דחייב צכזית, דמינו דחשיב אכילה צכזית לענין חלב נותר ועמא מוחשב גם כן אכילה להחתייב גם משום יוה"כ, אך כחצנו דלא שייך מינו, כיון דמשום חלב נותר ועמא חייב מיד צהגאת גרונו, דקו"ל כר' יוחנן צחולין (דף ק"ג) דצהגאת גרונו חלי, ומשום יוה"כ חייב צהגאת מעיים כדברי החת"ם אור"ח (סי' קכ"ז) ה"ל, ולא הוי צצ"א ול"ש מינו כמבואר צצצת (דף ז"א) דכס"ג ל"ש מינו, וכל זה צסוגי' דכריתות (דף י"ד) דרולה לתרן מחני' דיש אכל אליצא דר' יוחנן דקו"ל כותי, ע"כ ז"ל שהשלימו לככותצת דל"ש מינו לר"י כ"ל, אכל צצצעות (דף כ"ד) דכל הסוגיא אליצא דרצא וכן צצצת (דף ק"צ) דקאי דרצא שם וכנ"ל, ומבואר צספר דברי ר"ש פסחים (דף מ"ד) דרצא ור"א ס"ל כר"ל דכלל איסורים חייב צהגאת מעיו, והוכיח כן מש"ם צכחים (דף ז"י) ע"ש וצצורר החיים (דף כ"א ע"א), [ולפי"מ שכ' צשור"ת תועפות ראש אור"ח (סי' ד') ומנן האלף (סי' חס"ו סק"א), דר"י ור"ל לשיטתיכו אזלו דלר"י ח"ש אסור מה"ת משום חזי לאליצורופי, היינו צהקואו וחזר ואכלו דחייב לר"י דצהגאת גרונו חליא, ומשכח"ל שיחייב על אותו ח"ש לצד, ור"ל לשיטתי' דחייב רק צהגאת מעיו ל"ש חזלאז"ט, ועי' שר"ת צי"ל אור"ח (סי' ס"ד אות ג') ושם חיו"ד (סי' פ"ח), ולפי"מ שהוכיח צשור"ת אצני מלואים (סי' י"ד) דרצא ס"ל ח"ש מותר מה"ת, ואם צכרית אצרהם (פ' נשא) דלרצא ח"ש מותר מה"ת, ואם כן ס"ל כר"ל דצהגאת מעיו חליא בכל מקום], וכיון דלרצא חייב בכל איסורים צהגאת מעיו, שפיר יש לומר מינו דחשיב אכילה צכזית לענין חלב נותר ועמא מוחשב גם כן אכילה להחתייב גם משום יוה"כ, דלרצא לעממי הא הוי חיוב דיוה"כ צצ"א עס שאר האיסורים, כיון דלדידיה חייב בכל מקום צהגאת מעיו, ושפיר פרש"י ז"ל שם דקאי אליצא דרצא, אכילה אחת "זית אחד", דגם על יוה"כ חייב צזית אחד מינו דחייב צכזית על חלב נותר ועמא וכדברי השו"מ ה"ל, וזה נכון ודו"ק.

כריתות (דף צ' ע"א) ד"כ כרת דנותר כו', ולשון זה לא משמע איסור הנאה וצודאי אינו חייב כרת על הנאה נותר כמו צחמן ועי' צרמצ"ס (פ"א משגות ה"ד), ואם כן לענין כרת דיוה"כ דאינו חייב רק צהגאת מעיו ליכא למימר מינו כיון דמשום אכילת נותר חייב צהגאת גרון, ואף ד"ל דמלקות חייב גם צהגאת מעיים כנ"ל, מכל מקום כרת צודאי אינו חייב דהא על הנאה ליכא כרת, ושוב לענין כרת דיוה"כ ליכא למימר מינו וחייב רק צככותצת, ושפיר פריך וברי יוה"כ דשיעורו צככותצת, כיון דאינו חייב כרת פטור גם מחטאת כמובן.

ומערתה מיושב היעב דברי הרמב"ם ה"ל, דהכלות שגגות (פרק ו' ה"ד) דאירי צד' חטאות ואשם אחד כמחני' דיש אכל, שפיר ז"ל והוא שיצטרף אכל אחר עס כזית זה עד שישלימו לככותצת, דליכא למימר מינו דחייב משום חלב נותר ועמא צכזית חייב נמי משום יוה"כ, ז"ל דהא על הני חטאות חייב צגרון ועל יוה"כ חייב רק צמעיו, ול"ה צצ"א ול"ש מינו כש"ס שבת (דף ז"א) ה"ל, ואי דגם משום נותר חייב צמעיו משום דאסור צהגאה ושייך מינו, ז"ל דכרת צודאי אינו חייב צמעיו משום נותר דרק צאכילה חייב כרת ואכילה הוא צגרון בכל איסורים, ול"ש לענין כרת דיוה"כ מינו כיון דמשום יוה"כ חייב רק צמעיו ואז ליכא כרת דנותר, וכיון דלענין כרת ל"ש מינו אינו חייב משום יוה"כ חטאת רק צככותצת, ע"כ כחצ שם דאינו חייב רק צהשלימו לככותצת, אכל צה"ל מאכלות אסורות (פרק י"ד ה"ח) שכחצ יש אכל אכילה אחת וחייב עליו חמש מלקיות, אינו לריך לומר והוא שהשלימו לככותצת, ד"ל מינו דחייב משום נותר דחייב גם צהגאת מעיו דאסור צהגאה וכנ"ל חייב גם כן משום יוה"כ צכזית, ע"כ לא כחצ הרמב"ם שם והוא שהשלימו לככותצת, דמלקות שפיר י"ל דחייב צכזית משום יוה"כ מינו דחייב אנותר, ודו"ק כי נכון הוא.

ה) וברברינו ה"ל י"ל גם דברי רש"י ז"ל צצצת (דף ק"צ) וצצעות (דף כ"ד), שפי' יש אכל אכילה אחת "זית אחד", והקשה המהרש"ל דהא

סימן ט

בענין כרי אכילת פרס במצוה אי מצטרף אם לא שיהא בין אכילה לחברתה

אף דמתחלת אכילה עד סוף הוי יותר מכדי אכילת פרס

דלריך שלא ישהא מתחלת אכילה ראשונה עד סוף אכילה אחרונה יותר מכא"פ כמ"ש (סי' תרי"צ) עכ"ל, והמחבר נמשך אחר לשון בעור והוא לשון הגמרא צפסחים (דף קי"ד ע"ב) ושם מיירי צמרור, ועי' תוס' כריתות (דף

א) בשו"ע אור"ח (סי' תע"ה סעיף ו') אכל כחצי זית וחזר ואכל כחצי זית יאל, וצלבד שלא ישהא בין אכילה לחברתה יותר מכדי אכילת פרס, וכתב צמג"א (ס"ק ע"ו) צין אכילה לחברתה אינו מדוקדק,

קרא בפסחים (דף ל"ה ע"ג) לפסול מזה של עזל ת"ל דה"ל מהב"ע, וי"ל דמשכח"ל דאכל המזה של עזל כחזי זית וחזר ואכל כחזי זית ולא שבה בין אכילה לחזרתה יותר מכדי אכילת פרס, אך מתחלת האכילה ראשונה עד סוף אכילה אחרונה הוי יותר מכא"פ, דלאיסור עזל אינו מטעם צב"ג, אבל לענין מזה מזה שפיר מטעם כמ"ש בספ"ה ה"ל לחלק בין מזה לאיסור, ואי דעכ"פ ח"ש איסור מה"ת, ו"ל לפי"מ שהקשה בשו"ת יד אליהו לוצלין (ס' כ"ג) ובש"אג"א (ס' ל"ז) ע"ד החוס' דמזה של עזל לא שייך מהב"ע דאדרבה עדל"ת, וחי' דעזל ל"ש עדל"ת כיון דהוי במיתה ציד"ש ולי"א עדל"ת כמו דאין עשה דוחה ל"ת ש"צ כרת, ולפ"ז באופן ה"ל דל"ה לגבי האיסור עזל רק ח"ש שפיר שייך עדל"ת ול"ה מזהב"ע, ולזה הערני בני חציני החרף וזקי וכו' מו"ה אלי' שאול יחזקאל נ"י, ויש להוסיף על דבריו דבאיסור ח"ש ל"ש כלל מהב"ע אך אי לא נימא עדל"ת, כמבואר בספר החיים ה"ל פסח (דף כ"ה ע"א מדפ"ס), דסברת מהב"ע הוא דאין מזה חל על העצירה כמו דאין איסור חל על איסור, והעצירה דוחה המזה היכי דלא שייך עדל"ת, אבל על ח"ש דאיסור חל עליו כמבואר בחוס' שזועות (דף כ"ג ע"ג) ובשו"ע יו"ד (ס' רל"ח ס"ד), כן נמי חל על ח"ש שם מזה ודוחה האיסור ולא יקרא מהב"ע עכ"ד, ואם כן שפיר ו"ל דלריך קרא למזה של עזל באופן ה"ל דלגבי האיסור הוי יותר מכא"פ, משא"כ לענין המזה דמטעם צב"ג אם אין בין אכילה לאכילה יותר מכא"פ, והוי לגבי האיסור עזל רק ח"ש ול"ש מהב"ע, ואף דמבואר שם בפסחים (דף ל"ה) דאחי' כר"ש דס"ל אין איסור חל על איסור ע"כ עזל ל"ה צב"ת חמץ, ור"ש הא ס"ל כ"ש למכות ול"ל כחי' ה"ל דהא לר"ש אינו צריך לצירוף כלל, אך מבואר בספר לקח טוב (כלל י"ב אות ה') ובקוונטרס ע' פנים לתורה (אות נ"ג) דמזה של עזל לא שייך כ"ש למכות לר"ש, לפי"מ שכתב הריטב"א בשם הרמ"ה במכות (דף י"ז) דעמא דר"ש דס"ל כ"ש למכות הוא משום דאחשבי' ע"ש, והכא לא שייך סברא דאחשבי' כיון שאין כונתו באכילת המזה מפאת בקשו ורעותו ענין האכילה בעל"ס, כדי שנוכל לומר שבאכילתו הח"ש לצד רואין אנו מזה שחשוב הוא בעיניו אכילה זאת, ורק אוכל מפאת המזה וכדי לקיים החוק החורה המוטל עליו, ולא מפאת בקשו ענין האכילה בעל"ס, וע"כ לא שייכא כאן סברא דאחשבי' עכ"ד ע"ש, ועי' דברי שאול יוסף דעת על יו"ד מה"ק (דף פ"ג ע"ד) וישועות יעקב יו"ד (ס' ק' אות א') כע"ז, ואם כן שפיר ו"ל כחי' ה"ל אף לר"ש, דמשכח"ל באופן ה"ל דהמזה מקיים, ולגבי הלוא דעזל אין מטעם דהוי יותר מכא"פ כיון דמתחלת האכילה ראשונה עד סוף אכילה אחרונה הוי יותר מכא"פ וצ"ע ונכון.

י"צ ע"ג) ד"ה מתחלה שכתבו גם כן כלשון זה בין אכילה לאכילה, אף דלשון המשנה שם הוא עד שישהא מתחלה ועד סוף כדי אכילת פרס חייב, וזה הוי מתחלת אכילה עד סוף אכילה, ועי' פר"ח ס' תרי"צ (ס"ק ג'), ועי' בחק יעקב (ס' תע"ה ס"ק כ"ג) שכתב דאם יש מתחלת עד סוף האכילה יותר מכא"פ אז בין אכילה לאכילה יש כא"פ, ואידי ואידי חד שיטורא הוא, אך לשון המחבר כאן הוא בין אכילה לחזרתה "יותר מכא"פ", ולפי"ד החק יעקב הו"ל למימר "כדי אכילת פרס", דזה הוא מתחלת עד סוף אכילה יותר מכא"פ, ומה שמחלק בחק יוסף (ס"ק י"ג) בין יוה"כ לשאר איסורים ומלוות, דיוה"כ דביתובא דעתי' תליא בזה מטעם רק אם מתחלת אכילה ראשונה עד סוף אכילה אחרונה כא"פ, משא"כ בשאר איסורי אכילה ובמלוות עכ"ד, אך בצרכי יוסף (ס"ק ה') השיג עליו מדברי הרמב"ם ה"ל מאכלות אסורות (פרק י"ד ה"ח), דמפורש דדבריו שם דכא"פ אף בשאר איסורי אכילה היינו מתחלת אכילה עד סוף אכילה, ויותר אין מטעם אף דבין אכילה לאכילה לא שבה כלל ע"ש, והוא מלשון המשנה כריתות (דף י"ב ע"ג), וע"ע בשו"ת בית אפרים אור"ח (ס' נ"א) מש"כ כלשון הר"ן שהוא כלשון המחבר, ובראש יוסף הספרדי אור"ח (ס' תע"ה ס"ק י"ח) האריך בזה, וכתב דדוחק לחלק בין צירוף כדי ללאות ידי חובתו לצירוף כדי לחייב ציוה"כ ושאר איסורי אכילה ע"ש, וראיתי להגאון ר' שלמה קלוגר ז"ל בספר החיים (ס' תפ"ו) ד"ה גם היה עוד מקום כו', שכתב באמת לחלק כן בין מזה לאיסור, דבאיסור אין מטעם רק אם היה מתחלת אכילה ראשונה עד סוף אכילה אחרונה כא"פ ולא יותר, ובמזה אם לא היה הפסק בין אכילה לאכילה יותר מכא"פ אף דמתחלת עד סוף אכילה היה יותר מכא"פ מכל מקום מטעם, והוכיח כן מדברי רש"י ז"ל דבמנחות (דף ע"ה ע"ג) ד"ה והוא שאכלן כו' כתב שלא שבה בין פירור לפירור יותר מכדי אכילת פרס דהם הוי אכילה ויולא זה ידי חובתו, וסותר למה שכתב בצרכות (דף ל"ז ע"ג) ד"ה והוא שאכלן בכא"פ כתב שלא ישהה משכתחיל לאכול שיטור כזית עד שגמר אכילת השיטור וכו' שזהו צירוף אכילה ואם שבה יותר אין האכילה מטעפת וכו' ואין זו חייב כרת אם חמץ הוא ע"כ, וע"כ דבמנחות פרש"י לגבי הא דאם מזה הוא יולא זה יד"ח, משא"כ בצרכות שפי' לגבי אם חמץ הוא עכ"ד, וע"ע בספר החיים ה"ל יוה"כ (דף ע"א ע"א מדפ"ס) שהאריך שם בצכרת הדבר לחלק בין מזה לאיסור, ועי' בספרו האלף לך שלמה חא"ח (ס' שכ"ג) שכתב גם כן כ"ל לחלק בין מזה לאיסור, וסיים וחי' שכתבו דרך אמת גמור צ"ד דמדברי רש"י ז"ל מבואר דלא כהמג"א ע"ש, ועי' דעת תורה אור"ח (ס' תע"ה ס"ו) ושם (ס' תע"ג סעיף ע') בהגות נכד המחבר.

ג) ובדברינו ה"ל דברי הרמב"ם ה"ל חמץ ומזה (פרק ו' ה"ז) אין אדם יולא ידי חובתו

ז) ולפי"ד הגאון רש"ק ה"ל יש ליישב קושי' החוס' סוכה (דף ל' ע"א) ד"ה משום כו' דל"ל